

ВИСНОВКИ

експертної комісії Міністерства освіти і науки України про підсумки проведення акредитаційної експертизи підготовки бакалаврів з напрямку 6.030601 «Менеджмент» та магістрів зі спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування» у Державному вищому навчальному закладі «Херсонський державний аграрний університет»

Відповідно до пункту 4 «Положення про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 9 серпня 2011 р. № 978 «Про затвердження Положення про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах», з метою проведення чергової акредитаційної експертизи підготовки бакалаврів з напрямку 6.030601 «Менеджмент» та магістрів зі спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування» у ДВНЗ «ХДАУ».

Голова комісії: Зіновчук Віталій Володимирович – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри маркетингу Житомирського національного агроекологічного університету, заслужений діяч науки і техніки України;

Член комісії: Ларіна Ярослава Степанівна – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри маркетингу та міжнародної торгівлі Національного університету біоресурсів і природокористування України.

У період з 14 по 16 червня 2016 року розглянуто матеріали, подані на експертизу ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», та проведено на місці перевірку відповідності державним акредитаційним вимогам стану кадрового, навчально-методичного, матеріального та організаційного забезпечення підготовки бакалаврів з напрямку 6.030601 «Менеджмент» та магістрів зі спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування».

За результатами проведеної роботи експертна комісія встановила таке:

Голова експертної комісії, д.е.н., професор В.В. Зіновчук

1. Загальна характеристика Державного вищого навчального закладу «Херсонський державний аграрний університет»

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет» є одним з найстаріших навчальних закладів аграрного профілю в Україні. 1 вересня 1874 р. за рішенням Херсонського губернського земського зібрання (сесії 1872 р.) було відкрито Херсонське земське сільськогосподарське училище I ступеня з 3-річним, потім 4-річним строком навчання. У 1920 р. за наказом Миколаївського губнаросвіти було створено сільськогосподарський технікум зі статусом ВУЗу, який рішенням Ради наркомів УРСР у 1928 р. було реорганізовано в Херсонський сільськогосподарський інститут ім. О.Д. Цюрупи.

У 1998 р. постановою кабінету Міністрів України від 2 червня № 767 на базі Херсонського державного сільськогосподарського інституту створено Херсонський державний аграрний університет. Повна назва університету – Державний вищий навчальний заклад «Херсонський державний аграрний університет». Скорочена назва університету – ДВНЗ «ХДАУ».

У 2014 році Херсонський державний аграрний університет відсвяткував своє 140-річчя від дня заснування. На даний час він є одним з найстаріших і найвідоміших вищих навчальних аграрних закладів України.

Натепер університет – провідний вищий навчальний заклад в Південному регіоні України з підготовки кадрів вищої кваліфікації для аграрного сектора економіки, гідромеліорації, водного і рибного господарства, промислового і цивільного будівництва, природоохоронної діяльності.

Освітню діяльність університет проводить відповідно до Конституції України, Закону України «Про вищу освіту», Концепції кадрового забезпечення агропромислового комплексу України, Концепції національного виховання та інших нормативно-правові документів у галузі освіти та власного Статуту.

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет» у своїй діяльності керувався нормативними документами: Положенням про державний вищий навчальний заклад освіти, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 05.09.1996 р № 1071; Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах, затвердженим наказом Міністерства освіти України від 01.06.1993 р. № 161; Наказом Міністерства освіти і науки України від 30.12.2005 р. № 774 «Про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу»; іншими наказами та розпорядженнями Міністерства освіти і науки України та іншими нормативно-правовими документами, з урахуванням регіональних особливостей.

В університеті здійснюється підготовка фахівців за освітньо-кваліфікаційними рівнями «бакалавр», «спеціаліст», «магістр» за 12 напрямками на денній та 11 на заочній формах навчання. Плідно працює

Голова експертної комісії, д.е.н., професор В.В. Зіновчук

довузівська підготовка, перепідготовка незайнятого населення, підвищення кваліфікації та отримання другої вищої освіти. Ефективно працює аспірантура з 12 напрямів, докторантура – з 3 напрямів. При університеті функціонує Спеціалізована вчена рада із захисту кандидатських і докторських дисертацій з двох спеціальностей. Здійснюється робота з упровадження дистанційної освіти як однієї із перспективних форм навчання.

Зазначену навчальну, наукову та виховну роботу здійснюють науково-педагогічні працівники університету, зокрема: 1 академік та 3 член-кореспонденти, 26 докторів наук, професорів; 158 кандидатів наук, доцентів; 13 заслужених діячів науки і техніки України, заслужених працівників освіти, вищої школи, сільського господарства України, заслужених винахідників України.

У структурі університету функціонує п'ять факультетів, Інститут післядипломної освіти і дорадництва, Центр інформаційних технологій і міжнародного співробітництва. До складу університету входять: Скадовський сільськогосподарський технікум, три проблемні науково-дослідні лабораторії, три музеї, дослідне поле, полігон механізації і охорони праці, колекційний розсадник, спортивно-оздоровча база «Колос» на березі Чорного моря, водна станція на р. Дніпро. На базі передових підприємств сільськогосподарського профілю, науково-дослідних інститутів, організацій і установ створено 97 філій кафедр, які об'єднані в Регіональний навчально-науково-виробничий комплекс (РННВК) «Херсонський державний аграрний університет».

Міністерством освіти і науки України Херсонському державному аграрному університету видана ліцензія (Серія АЕ № 527473 від 14.11.2014 р.) про дозвіл надання освітніх послуг, пов'язаних з одержанням вищої освіти за ОКР «бакалавр» та «магістр». Наказом МОН молодьспорт України від 13.07.2012 р. за № 2325л університет акредитований за IV рівнем (Сертифікат про акредитацію Серія РД-IV № 2255107 від 13.07.2012 р.). ДВНЗ «ХДАУ», відповідно до рішення ДАК від 23 лютого 2012 року протокол №93 (наказ МОНмолодьспорт України від 28.02.2012 р. №751Л) акредитовано з галузі знань 0306 «Менеджмент і адміністрування» напряму підготовки 6.030601 «Менеждмент» (Сертифікат про акредитацію Серія НД-ІІ №2254061 від 6.06.2012 р.), а також відповідно до рішення ДАК від 23 лютого 2012 року протокол №93 (наказ МОНмолодьспорт України від 28.02.2012 р. №751Л) акредитовано з галузі знань 0306 «Менеджмент і адміністрування» спеціальності 8.03060101 «Менеждмент організацій і адміністрування» (Сертифікат про акредитацію Серія НД-IV №2254076 від 6.06.2012 р.)

Загальні показники університету (кількість факультетів, ліцензованих спеціальностей, кількість студентів, кафедр, науково-педагогічних працівників та ін.) станом на 01.10.2015 р. приведено у таблиці 1. Загальна площа території навчального закладу сягає 62151,47 м², загальна навчальна площа становить 34681 м². ДВНЗ «ХДАУ» має 5 навчальних корпусів та 5

Голова експертної комісії, д.е.н., професор

В.В. Зіновчук

гуртожитків. На 1 студента стаціонарної форми навчання припадає 20,7 м² навчальних приміщень. Санітарно-технічний стан навчальних корпусів і приміщень знаходиться у зразковому та доброму стані.

Таблиця 1

Загальна характеристика ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет» на 01.10.2015 р.

№ з/п	Показники діяльності	Кількісні параметри	
		Денна (очна) форма навчання	Заочна форма навчання
1.	Ліцензований обсяг вищого навчального закладу (осіб)*	1280	1228
	у т.ч. за освітньо-кваліфікаційними рівнями:		
	- бакалавр (осіб)	680	640
	- спеціаліст (осіб)	325	415
	- магістр (осіб)	275	173
2.	Кількість студентів, курсантів, слухачів разом:		
	у т.ч. за формами навчання:		
	- денна (очна) (осіб)	1629	-
	- вечірня (осіб)	-	-
	- заочна, дистанційна (осіб)	-	1339
3.	Кількість навчальних груп (одиниць)	92	74
4.	Кількість напрямів підготовки та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців (одиниць)	12	11
	у т.ч. за освітньо-кваліфікаційними рівнями:		
	- бакалавр (одиниць)	12	11
	- спеціаліст (одиниць)	9	9
	- магістр (одиниць)	10	9
5.	Кількість кафедр (предметних (циклових) комісій), (одиниць)	32	
	з них випускових (одиниць):	12	
6.	Кількість факультетів (відділень) (одиниць)	5	
7.	Загальні навчальні площі будівель (кв. м)	34681	
	з них:		
	- власні (кв. м)	34681	
	- орендовані (кв. м)	-	
8.	Навчальні площі, які здаються вищим навчальним закладом в оренду (кв. м)	-	
9.	Інше	-	

Підготовка фахівців напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент» і спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування» здійснюється на економічному факультеті ХДАУ, який був заснований у 1984 році на базі кафедри «Економіки та організації сільськогосподарського виробництва», що зосереджувала всі дисципліни економічного профілю.

Голова експертної комісії, д.е.н., професор В.В. Зіновчук

Першим деканом нового факультету (1984-1996 роки) став Ігнатюк Ігор Миколайович, який зробив значний внесок у розвиток факультету. Із серпня 1986 р., згідно з наказом Держагропрому СРСР, факультет функціонує як самостійна навчально-адміністративна одиниця. Протягом 1996-2001 років керівництво факультетом здійснювала к.е.н., доцент Самайчук С.І., яка продовжила справу розвитку факультету. З грудня 2001 року і по теперішній час деканом економічного факультету є доктор фізико-математичних наук, професор Савченко О.Г.

У рамках вступу України у Європейський освітній процес з 1998 року факультет перейшов на підготовку фахівців за освітньо-кваліфікаційними рівнями «бакалавр», «магістр». Підготовка фахівців здійснюється за денною та заочною формами навчання.

Діяльність факультету спрямована на поширенні вітчизняних і світових традицій навчання, науки і культури. Факультет повністю реалізує концепцію ступеневої підготовки фахівців.

Організація навчального процесу на факультеті проводиться у відповідності з вимогами, за Освітньо-кваліфікаційними характеристиками фахівців та Освітньо-професійними програмами для всіх освітньо-кваліфікаційних рівнів навчання.

Робочі навчальні плани та робочі навчальні програми дисциплін відповідають типовим навчальним планам і типовим програмам навчальних дисциплін, вони адаптовані до сучасних реалій з урахуванням динамізму реформування аграрного сектору виробництва та особистих наукових здобутків науково-педагогічних працівників факультету.

На всіх кафедрах факультету впроваджена кредитно-трансферна система навчання та контролю знань, розроблено тестові засоби контролю знань та умінь студентів.

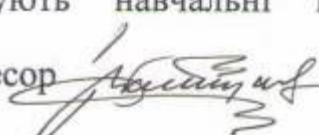
Організація і проведення навчання регламентується графіком навчального процесу і розкладом занять. Аудиторне тижневе навантаження студентів на рівні ОКР «бакалавр» не перевищує 28 годин, ОКР «магістр» – 18 годин. Заняття проводяться в одну зміну. Навчально-методичне забезпечення навчального процесу здійснюється на державній мові.

Самостійна робота студентів передбачає вивчення окремих тем дисциплін, виконання індивідуальних завдань, написання рефератів, курсових робіт, дипломних магістерських робіт, що загалом становить більше третини обсягів матеріалу навчальних програм.

Переважає більшість викладачів кафедр економічного факультету мають необхідний досвід роботи на виробництві і/або стаж роботи у вищих навчальних закладах більше 10 років.

Лекції читають найбільш досвідчені та професійно підготовлені викладачі.

На економічному факультеті ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет» навчально-методичну, наукову та виховну роботу здійснюють 5 кафедр. При кафедрах функціонують навчальні кабінети, сучасні

Голова експертної комісії, д.е.н., професор В.В. Зіновчук

комп'ютерні класи, забезпечені доступом до Інтернету. Нині ліцензований обсяг прийому на спеціальність «Менеджмент організацій і адміністрування» ОКР «бакалавр» - 150 осіб та ОКР «магістр» - 40 осіб (денне та заочне відділення).

Заняття, що вимагають комп'ютерного забезпечення, проводяться у відповідних аудиторіях згідно розкладу. Програмне забезпечення відповідає потребам, що закладені в методичних розробках відповідних дисциплін.

На факультеті працюють відомі науковці, досвідчені викладачі, ініціативна молодь. Вони дають студентам поглиблені сучасні знання, використовують матеріали власних досліджень у навчальному процесі, залучають студентів до створення та впровадження новітніх наукових розробок.

Навчальний процес на економічних спеціальностях забезпечують висококваліфіковані викладачі, серед яких 9 професорів, докторів наук та 51 доцент, кандидат наук. У складі факультету 5 кафедр: обліку і аудиту та фінансів, менеджменту організацій, економіки підприємства, економічної теорії та статистики, вищої математики та економічної кібернетики.

З метою підвищення професійної майстерності, формування умінь ведення, функціонування та організації господарського комплексу викладачі факультету підтримують ділові стосунки з багатьма виробничими структурами, науковими й дослідницькими центрами. Зокрема, спеціалізованими підрозділами для підготовки фахівців зі спеціальності «Менеджмент організацій і адміністрування» є: ДПДГ «Асканійське», Дослідна станція овочівництва і баштанництва НААНУ, Агрофірма-Радгосп "Білозерський", ПАТ "Херсонський міськмолкозавод", ПАТ "Херсонський хлібокомбінат", Державна установа «Виробничо-експериментальний Дніпровський осетровий рибовідтворювальний завод імені академіка С.Т. Артющика» та ін., на замовлення яких проводяться дослідження ринків овочевої, баштанної, виноробної, молочної, рибної та хлібобулочної продукції м. Херсона.

Кафедра співпрацює з рядом підприємств аграрного профілю щодо виробничого стажування та проходження практик студентів. Філії кафедри створені на базі Департамент агропромислового розвитку Херсонської облдержадміністрації та Головного управління статистики у Херсонській області. Випускники економічного факультету, які виявили особливі здібності до наукової роботи, можуть продовжити своє навчання в аспірантурі. Підготовка науково-педагогічних кадрів здійснювалася за спеціальностями аспірантури: 08.00.04 – «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» та 08.00.06 – «Економіка природокористування та охорона навколишнього середовища».

Належна матеріально-технічна база та зростання науково-педагогічного потенціалу факультету дають змогу готувати фахівців на рівні сучасних вимог виробництва. Освітня діяльність вказаних підрозділів визначена окремими положеннями та відповідними нормативно-правовими

Голова експертної комісії, д.е.н., професор В.В. Зіновчук

документами, які засвідчують право університету здійснювати освітню діяльність за освітньо-кваліфікаційними ступенями "бакалавр", "магістр" в визначених ліцензованих обсягах на економічному факультеті.

Експертна комісія констатує: правові основи діяльності ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет» ґрунтуються на всіх необхідних документах, що наявні повному обсязі і за змістом та формою відповідають чинному законодавству. Акредитаційна справа відповідає державним акредитаційним вимогам. Представлені документи затверджені належним чином. Загальна характеристика ДВНЗ «ХДАУ», а також матеріального забезпечення аудиторним фондом, вказують на можливість забезпечення необхідного рівня якості навчально-методичного процесу підготовки фахівців бакалаврів з напрямку 6.030601 «Менеджмент» і магістрів зі спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування» згідно ліцензії Міністерства освіти і науки України серія АЕ № 527473 від 14.11.2014 року.

Це є підставою доцільності підготовки фахівців заявлених напрямів та спеціальностей у ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет».

2. Формування контингенту студентів

Формування контингенту студентів ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет» здійснюється шляхом прийому на навчання випускників переважно сільських, селищних і міських середніх загальноосвітніх шкіл I-III ступенів у регіоні своєї діяльності, а також осіб, які здобули вищу освіту за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста у технікумах, коледжах та виявили бажання продовжити навчання за скороченим терміном підготовки бакалаврів (за умови вступу на відповідний напрям підготовки).

Експертна комісія відмічає, що у ДВНЗ «ХДАУ» постійно приділяється увага профорієнтаційній роботі, що є частиною чіткої системи профорієнтаційної роботи і набору студентів, яка склалася в цілому на економічному факультеті. Профорієнтаційну роботу НПП економічного факультету в цілому і кафедри менеджменту організацій зокрема проводять у більшості районів Херсонської, Миколаївської та Одеської областей. Для вивчення потреб в управлінських кадрах підтримуються тісні зв'язки з Херсонським обласним та районними департаментами агропромислового розвитку.

З метою поширення інформації щодо змісту підготовки фахівців напрямку підготовки 6.030601 «Менеджмент» (ОКР «бакалавр») та спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування» (ОКР «магістр»), щодо матеріально-технічної і навчальної-методичної бази економічного факультету, підготовлено відповідний рекламний буклет, у інформаційній мережі Internet розміщено сайт університету зі сторінкою

Голова експертної комісії, д.е.н., професор В.В. Зіновчук

економічного факультету, на якій є інформація про ці напрям підготовки та спеціальність (WEB-сторінки: www.ksau.kherson.ua; E-mail: management@ksau.kherson.ua). Крім цього використовуються інші, в основному, традиційні форми профорієнтаційної роботи: проведення днів відкритих дверей, реклама на телебаченні, радіо та в газетах, бесіди з абітурієнтами в районних школах, на виробничих ділянках, друкування та розповсюдження листків, участь у міських виставках освітньої діяльності, художньої самодіяльності, бесіди з працівниками відділів кадрів сільськогосподарських підприємств. Проводиться робота з керівниками підприємств щодо надання заявок на підготовку фахівців у галузі менеджменту з числа випускників шкіл, професійно-технічних навчальних закладів, технікумів і коледжів. Працюють курси підготовки до вступу, здійснюється довузівська підготовка.

Результати плідної профорієнтаційної роботи економічного факультету і факультету довузівської підготовки ДВНЗ «ХДАУ», спрямованої на формування контингенту студентів напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент» (ОКР «бакалавр») та спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування» (ОКР «магістр»), підтверджується щорічним високим конкурсом на вступних іспитах. Про стійкий попит на означений напрям підготовки і спеціальність свідчить і попит на місця державного замовлення. Зокрема, у середньому за період 2012-2015 рр. на одне місце за напрямом підготовки «Менеджмент» претендувало від 14,1 до 21,7 абітурієнта, за період 2012-2014 рр. за спеціальністю «Менеджмент організацій і адміністрування» - від 7,4 до 18 осіб. А ось у 2015 році на одне місце державного замовлення за спеціальністю «Менеджмент організацій і адміністрування» (ОКР «магістр») претендувало лише 7,4 абітурієнта. Однак, цей відносно низький показник не пов'язаний з низькою активністю вступної кампанії і пояснюється об'єктивними причинами, такими як значна конкуренція на місцевому та загальнодержавному рівні, соціальною неврівноваженістю в країні.

У ході перевірки експертною комісією перевищення ліцензійного обсягу під час зарахування не встановлено. Обсяг держзамовлення виконується. Наразі ліцензований обсяг прийому (очна та заочна форми навчання) за напрямом підготовки 6.030601 «Менеджмент» (ОКР «бакалавр») складає 150 осіб, за спеціальністю 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування» (ОКР «магістр») - 40 осіб. За аналізований період на денну форму навчання було зараховано 267 осіб, у т.ч. за держзамовленням 54 особи (табл. 2).

Голова експертної комісії, д.е.н., професор

В.В. Зіновчук

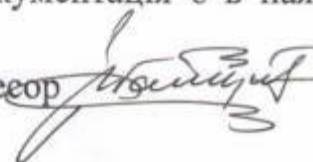
Показники формування контингенту студентів

Показник	Бакалавр				Магістр			
	Роки				Роки			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
Ліцензований обсяг підготовки:								
денна форма	75	75	75	75	25	25	25	25
заочна форма	75	75	75	75	15	15	15	15
Прийнято на навчання, всього (осіб)	49	49	31	25	40	36	39	24
денна форма	34	31	21	21	25	25	18	12
в т. ч. за держзамовленням	17	14	8	6	2	2	2	3
заочна форма	15	18	10	4	15	11	11	12
в т. ч. за держзамовленням	3	3	1	-	-	-	-	-
Подано заяв на одне місце за формами навчання:								
денна	3,19	2,72	2,49	1,73	1,44	1,32	1,12	0,88
заочна	0,3	0,27	0,13	0,15	1,47	1,0	1,06	1,6
Конкурс абітурієнтів на місця державного фінансування:								
очна	14,1	14,6	23,4	21,7	18,0	16,5	14,0	7,4
заочна	7,6	6,7	10,0	-	-	-	-	-
Кількість випускників ВНЗ I-II рівнів акредитації, прийнятих на скорочений термін навчання на:								
денну форму	-	-	-	-	-	-	-	-
заочну форму	-	-	-	-	-	-	-	-

Виявлено, що студенти, які навчаються заочною формою навчання мають вік переважно від 17 до 24 років. Верхній віковий рівень характерний для випускників коледжів та технікумів, професійно-технічних училищ м. Херсона та інших міст і сіл Херсонської області.

Загалом, формування контингенту студентів ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет» здійснюється згідно з умовами прийому до університету, які відповідають «Умовам прийому до вищих навчальних закладів України». Вся необхідна документація є в наявності. Договори з

Голова експертної комісії, д.е.н., професор

В.В. Зіновчук

підприємствами, фізичними і юридичними особами відповідають вимогам і знаходяться в особових справах студентів.

Щодо динаміки змін контингенту студентів, слід зауважити, що хоч колектив студентів стабільний, все ж має місце відрахування окремих осіб. За три останні роки з числа студентів було відраховано тих, які не були здатні працювати на рівні вузівських вимог або не дотримувалися встановлених норм поведінки.

Експертна комісія констатує: результати аналізу поданих матеріалів та безпосередня робота експертної комісії в ДВНЗ «ХДАУ» вказують на те, що набір студентів за напрямом підготовки 6.030601 «Менеджмент» (ОКР «бакалавр») та за спеціальністю 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування» (ОКР «магістр») відповідає потребам регіону; планування і організація профорієнтаційної роботи здійснюються належним чином; формування контингенту студентів відбувається відповідно вимог чинного законодавства, без порушень. Усе це сприяє забезпеченню якісної підготовки бакалаврів напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент» та магістрів спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування» у ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет».

3. Зміст підготовки фахівців

Процес навчання студентів за заявленим напрямом підготовки та спеціальністю здійснюється відповідно до вимог Освітньо-кваліфікаційної характеристики та Освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів з напряму 6.030601 «Менеджмент» та магістрів зі спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування», які визначені Міністерством освіти і науки України.

У навчальних планах ОКР «бакалавр» та ОКР «магістр» виділено нормативну та вибіркочу частини. Вибіркова частина планів представлена двома циклами: дисциплін самостійного вибору ВНЗ та дисциплін вільного вибору студента. Навчальні дисципліни нормативної та вибіркової частин плану навчального процесу ОКР «бакалавр» згруповано за циклами: соціально-гуманітарної підготовки; фундаментальної, природничо-наукової та загальноекономічної підготовки; професійної та практичної підготовки, а ОКР «магістр» - професійно орієнтованої гуманітарної та соціально-економічної підготовки, професійної та практичної підготовки.

Підготовка бакалаврів з напряму 6.030601 «Менеджмент» та магістрів зі спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування» ведеться за навчальним планом, розробленим методичною комісією факультету і затвердженим ректором. Дисципліни його нормативної частини відповідають переліку, передбаченому Галузевими стандартами вищої освіти. Відповідно до навчального плану підготовки бакалаврів кількість годин, що відводиться на нормативні дисципліни становить 60% від

Голова експертної комісії, д.е.н., професор В.В. Зіновчук

загальної кількості годин, а на дисципліни за вибором – 40%. У навчальному плані підготовки магістрів це співвідношення складає 50:50. Ці дані свідчать про узгодженість і дотримання співвідношення навчального часу між циклами підготовки і відповідність державним вимогам.

Усі дисципліни, передбачені навчальними планами, на 100% забезпечені робочими навчальними програмами, які розроблені згідно вимог кредитно-трансферної системи організації навчального процесу («Положення про організацію освітнього процесу в ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»», затверджене Вченою радою університету від 27.05.2015 року протокол № 6). Ця система логічно і послідовно пов'язує навчальний процес з практичною підготовкою фахівців певного освітньо-кваліфікаційного рівня.

До початку нового навчального року деканатом складаються робочі плани напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент» та спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування». Робочі програми містять: мету і завдання вивчення дисциплін; вимоги до знань, умінь і навичок студентів; анотацію дисципліни; структуру залікового кредиту дисципліни; теми семінарських (практичних) занять; методи та шкалу оцінювання; наявне методичне забезпечення; перелік питань, що виносяться на підсумковий контроль; нормативну базу, джерела Інтернет; основну і додаткову літературу.

Розроблено критерії для оцінювання індивідуальної, самостійної та наукової роботи студентів. Рівень забезпечення навчально-обліковою документацією достатній. Усі нормативні документи надходять до кафедр, що задіяні у підготовці студентів заявленого напряму і спеціальності, та до економічного факультету централізовано і зберігаються у спеціально виділених папках за видами діяльності.

При вивченні фахових дисциплін застосовуються сучасні технології навчання, комп'ютерна техніка і програмні продукти, проводяться ділові ігри тощо. Тематика курсових і дипломних магістерських робіт відповідає методичним вказівкам, розробленим на кафедрах і затвердженим головою НМК згідно вимог. Дипломні магістерські роботи виконуються на матеріалах підприємств різних організаційно-правових форм господарювання агропромислового комплексу Херсонської області.

Експертна комісія констатує: за результатами перевірки відповідності Освітньо-кваліфікаційної характеристики, Освітньо-професійної програми, навчальних планів і програм діючим стандартам та особливостям потреб регіону встановлено, що нормативно-правова база організації навчального процесу та зміст підготовки бакалаврів з напряму 6.030601 «Менеджмент» та магістрів зі спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування» в ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет» відповідає державним стандартам вищої освіти і державним акредитаційним вимогам.

Голова експертної комісії, д.е.н., професор В.В. Зіновчук

4. Організаційне та навчально-методичне забезпечення навчально-виховного процесу

Навчальний процес підготовки бакалаврів з напрямку 6.030601 «Менеджмент» та магістрів зі спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування» здійснюється згідно Закону України «Про вищу освіту» і вимог Міністерства освіти і науки України.

На кафедрі менеджменту організацій, що є випусковою, наявні графіки навчального процесу. Щотижневе аудиторне навантаження студентів ОКР «бакалавр» не перевищує 28 годин, а студентів ОКР «магістр» - 18 годин. Середньорічне навантаження на одного викладача випускової кафедри рівномірне і на 2015-2016 навчальний рік було заплановано в кількості 600 годин. Його розподіл за семестрами відрізняється незначно.

Робота випускової кафедри та окремих викладачів планується за такими напрямками: навчальна, наукова, науково-методична, організаційно-виховна тощо. Найбільшою за обсягом є навчальна робота. Частка пов'язаних з нею різних видів наукової та науково-методичної роботи в індивідуальних планах викладачів разом становить близько 1/2 всього робочого часу НПП.

Випускова кафедра виконує роботу з удосконалення навчального процесу: вносить зміни до робочих програм дисциплін, індивідуальних планів студентів і змісту виробничих практик; тематики, змісту курсових і дипломних магістерських робіт з урахуванням вимог сучасного виробництва.

Необхідний рівень якості підготовки фахівців забезпечується дотриманням вимог державних стандартів освіти, послідовності та неперервності навчання, логічного поєднання теоретичної та практичної підготовки студентів.

Для забезпечення якісної підготовки студентів з напрямку та спеціальності, що акредитуються, на належному рівні налагоджена робота з організації навчально-методичного та інформаційного забезпечення викладання дисциплін. Сформовано навчально-методичні комплекси з кожної дисципліни, які включають типову та робочу програми, електронний та паперовий варіанти лекцій, методичні вказівки для виконання практичних робіт, перелік питань, що виносяться на підсумковий контроль і шкалу оцінювання знань та умінь студентів, розроблену відповідно до кредитно-трансферної системи організації навчального процесу, тестові варіанти контрольних завдань, перелік рекомендованої літератури, нормативну базу, джерела Інтернет. Усі дисципліни забезпечені тестами (в тому числі в електронному варіанті) для складання заліків та іспитів.

Забезпеченість навчального процесу підготовки бакалаврів з напрямку 6.030601 «Менеджмент» та магістрів зі спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування» навчально-методичною літературою, як і його інформаційне забезпечення, складає 100%.

Голова експертної комісії, д.е.н., професор В.В. Зіновчук

Викладачами кафедр, що задіяні в навчальному процесі, розроблено методичні рекомендації та завдання для проведення практичних і лабораторних робіт з дисциплін, що ними викладаються, а також курсових і дипломних магістерських робіт. У фонді бібліотеки ДВНЗ «ХДАУ» та бібліотек кафедр є достатня кількість вказаних видів навчальної літератури для успішного вивчення дисциплін напряму та спеціальності. Крім цього, розроблено і є в наявності методичні рекомендації для виконання контрольних робіт з дисциплін, які передбачені навчальним планом.

За останні п'ять років викладачами кафедр ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», як самостійно, так і спільно з фахівцями інших навчальних закладів, підготовлено значну кількість навчальних посібників, які рекомендовано для вивчення студентами підготовки бакалаврів з напряму 6.030601 «Менеджмент» та магістрів зі спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування».

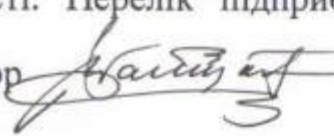
Крім курсового і дипломного магістерського проектування комп'ютерна техніка широко використовується у ході виконання студентами практичних робіт. На ОКР «бакалавр» забезпечення пакетами прикладних комп'ютерних програм дисциплін є задовільним. У навчальному процесі використовується ліцензоване програмне забезпечення, а також програмне забезпечення дисциплін, розроблене викладачами факультету.

З метою засвоєння студентами теоретичних знань та набуття ними практичних навичок проводяться навчальні та виробничі практики. Вони забезпечують ознайомлення із майбутніми завданнями, які необхідно буде вирішувати фахівцям управлінського профілю, можливими проблемами та шляхами їх вирішення.

Практика займає важливе місце в програмі підготовки фахівців. Навчальні та виробничі практики, що передбачені навчальним планом підготовки бакалавра напряму 6.030601 «Менеджмент» та магістра спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування», забезпечені програмами практик, що входять до відповідних навчально-методичних комплексів практик, які містять мету, переліки знань та вмінь, що набуваються, графіки проведення практик, переліки індивідуальних завдань, тематичні плани, структуру оформлення звітів, порядок захисту звітів тощо.

Співробітниками випускової кафедри розроблено також наскрізну програму практики студентів напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент» (ОКР «бакалавр») та наскрізну програму практики зі спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування» (ОКР «магістр»).

Для забезпечення проходження практик за напрямом підготовки 6.030601 «Менеджмент» (ОКР «бакалавр») і зі спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування» (ОКР «магістр») та з метою набуття студентами практичного досвіду в галузі управління, лише у 2015-2016 н.р. укладено договори з 25 установами та підприємствами різного підпорядкування та напрямів діяльності. Перелік підприємств, установ,

Голова експертної комісії, д.е.н., професор В.В. Зіновчук

організації дозволяє студентам обрати місце практики за широким спектром питань.

Практики проходять в сучасних установах та підприємствах різного підпорядкування та напрямів діяльності таких як: ДПДГ «Асканійське», Каховський район, Херсонська область, Інститут зрошувального землеробства НААН України, сел. Наддніпрянське, м. Херсон, ДП «Виробничий південний біотехнологічний центр», м. Херсон, Управління агропромислового розвитку Нижньосірогозької РДА, Херсонська обл., Південна державна сільськогосподарська станція інституту водних проблем меліорації НААН, м. Гола Пристань, Херсонська область, ПрАТ, АФ «Цюрупинське», м. Цюрупинськ, Херсонська обл., Херсонський обласний державний центр експертиз сортів рослин с. Зеленівка, м. Херсон, УАР Білозерської РДА, смт Білозерка, Херсонська обл. ХФ ДП «Центр сертифікації та експертизи насіння і садивного матеріалу». с. Зеленівка. м. Херсон, Херсонська обл., Управління агропромислового розвитку Бериславської РДА, Херсонська обл., ТОВ «Данон Дніпро», м. Херсон. ФГ «Скіф», с. Посад-Покровське, Білозерський р-н, Херсонська обл. ТОВ «Тарасівська іскра», с. Тарасівка. Цюрупинський р-н. Херсонська обл., ФГ «Оріон», смт Каланчак, Херсонська обл.. ЗАО «Чаплинський комбикормовий завод» смт Чаплинка, Херсонська обл., ФГ «Південне». с. Олексіївка, Каланчацький р-н , Херсонська обл., ДПДГ «Копані НААН» с. Петрівське. Білозерський р-н, Херсонська обл., та інші.

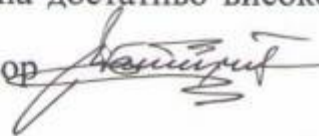
Індивідуалізація навчальних занять досягається необхідним методичним забезпеченням, відповідною матеріально-технічною базою. Цим створюються сприятливі умови, які дозволяють студентам ефективно оволодівати теоретичними та практичними знаннями з навчальних дисциплін шляхом виконання практичних робіт, курсового та дипломного магістерського проектування.

На даний час створено всі умови для самостійної роботи студентів. Це підтверджується наявністю методичного забезпечення, функціонуванням читальних залів у гуртожитках, можливістю отримання консультацій в позаурочний час, під час проведення додаткових занять.

Усі документи з організації і управління навчально-виховним процесом відповідають вимогам законодавчих і нормативних документів.

Інформаційне забезпечення. Для проведення самостійної підготовки функціонує наукова бібліотека, яка є важливим структурним підрозділом університету, що забезпечує доступність до інформації, підвищення рівня знань, ефективний розвиток освітньої і наукової діяльності та задоволення інформаційних потреб професорсько-викладацького складу та студентів.

Експертна комісія констатує: організація навчально-виховного процесу та його програмно-методичне забезпечення навчальні плани, робочі навчальні програми дисциплін, програма практики виконуються в повному обсязі. Виховний процес організовано на достатньо високому методичному

Голова експертної комісії, д.е.н., професор В.В. Зіновчук

рівні. Методичне забезпечення відповідає сучасності та потребам навчального процесу, методична література є в достатній кількості. Практичні, семінарські заняття, самостійна підготовка студента повністю забезпечені необхідними методичними розробками, що відповідає даним, наведеним у звіті про самоаналіз та сприяє якості надання освітніх послуг і дає підстави щодо акредитації підготовки бакалаврів з напрямку 030601 «Менеджмент» та магістрів зі спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування».

5. Кадрове забезпечення навчально-виховного процесу

Експертна комісія перевірила відомості про кадрове забезпечення підготовки бакалаврів з напрямку 030601 «Менеджмент» та магістрів зі спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування» в ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет за наказами про зарахування НПП на посаду, особовими справами, трудовими книжками. На підставі перевірки комісія констатує таке: науково-педагогічна спеціальність викладачів відповідає вимогам пункту 2.2.5 ліцензійних умов надання освітніх послуг (наказ МОНмолодьспорту № 1377 від 29.11.2011 р.).

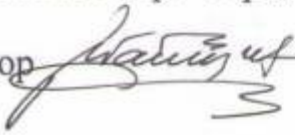
Експертна комісія встановила, що для планування та обліку навчальної, наукової, науково-методичної та організаційно-виховної роботи науково-педагогічних працівників університету використовуються розроблені та затверджені вченою радою ДВНЗ «ХДАУ» норми часу. Кількість штатних працівників на кафедрах розраховується відповідно до норм навчального навантаження, рівня кваліфікації викладачів, їх персонального вкладу в рейтинг кафедри, факультету, університету.

Планування робочого часу викладачів здійснюється на поточний навчальний рік і відображається в індивідуальних робочих планах. Тривалість робочого часу викладачів визначається, виходячи із середньо тижневої тривалості – 36 годин. Загальний обсяг роботи на кожного викладача, які забезпечують навчальний процес з напрямку підготовки «Менеджмент» та спеціальності «Менеджмент організацій і адміністрування» за всіма видами навантаження встановлюється із розрахунку 1548 годин на навчальний рік, у тому числі середнє навчальне навантаження складає 600 годин.

Випусковою за заявленим напрямом підготовки та спеціальністю є кафедра менеджменту організацій (завідувач - доктор економічних наук, професор Соловійов І.О.).

На 01.03.2016 року штатний склад кафедри менеджменту організацій налічував 16 осіб, з них: професорів, докторів наук – 3 (19%); доцентів, кандидатів наук – 8 (50%); старших викладачів – 3 (19%) (з них 1 (6%) кандидат наук), асистентів – 2 (13%).

Частка викладачів кафедри, зайнятих на постійній основі складає 94 % (15 осіб). Серед них мають науковий ступінь доктора або кандидата наук та вчене звання 12 осіб (80 %). На 01.03.2016 р. серед 16 педагогічних

Голова експертної комісії, д.е.н., професор В.В. Зіновчук

працівників кафедри нараховується 1 сумісник, який є доктором наук, доцентом.

Середній вік докторів наук, професорів складає – 59 років; кандидатів наук, доцентів – 43 роки. Частка НПП пенсійного віку складає 19 %.

Кількість викладачів, які мають педагогічний стаж менше 5 років 6%, більше 5, але менше 10 років – 19%, 10 років та більше – 75%.

Якісна характеристика професорсько-викладацького персоналу випускової кафедри наведена в таблиця 3.

Таблиця 3

Характеристика науково-педагогічного складу випускової кафедри менеджменту організацій, яка забезпечує навчальний процес підготовки бакалаврів з напрямом 6.030601 «Менеджмент» та магістрів зі спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування» Херсонського державного аграрного університету

№ п/п	Показники	Значення показника
1	2	3
1.	Вчені ступінь та/або звання завідувача кафедри	Д.е.н., професор
2.	Чисельність НПП (фізичних осіб) з них:	16
	- докторів наук і (або) професорів, осіб (%)	3 (19 %)
	- кандидатів наук і (або) доцентів, осіб (%)	9 (56 %)
	- осіб, зайнятих на постійній основі та на засадах внутрішнього сумісництва, осіб (%)	15 (94 %)
	- осіб, науково-педагогічна спеціальність (кваліфікація) яких відповідає дисциплінам, що вони викладають, осіб (%)	16 (100 %)
	- частка викладачів пенсійного віку, %	3 (19 %)
3.	Загальна кількість ставок за штатним розкладом	14,5
	з них: - професорів	2
	- доцентів	6,95
	- старших викладачів	3,65
	- викладачів	-
	- асистентів	1,9
4.	Кількість сумісників, всього	1
	з них: - докторів наук, професорів, осіб (%)	1 (6 %)
	- кандидатів наук, доцентів, осіб (%)	-
	- науково-педагогічних працівників даного ВНЗ (внутрішнє сумісництво), осіб, (%)	-
	- зовнішніх науково-педагогічних працівників, осіб (%)	1 (6 %)
5.	Кількість викладачів, які мають педагогічний стаж:	
	- менше 5 років, осіб (%)	1 (6 %)
	- понад 5, але менше 10 років, осіб (%)	3 (19 %)
	- понад 10 років, осіб (%)	12 (76 %)

Голова експертної комісії, д.е.н., професор

В.В. Зіновчук

6.	Кількість викладачів (за останні 5 років), які:	
	А) прийняті на посади з них:	
	- докторів наук, професорів, осіб	1
	- кандидатів наук, доцентів, осіб	1
	- випускників аспірантури, осіб	2
	- магістрів, осіб	1
7.	Б) звільнених з посад з різних причин	-
	в т.ч. - докторів наук, професорів, осіб	-
	- кандидатів наук, доцентів, осіб	4
7.	Кількість викладачів, які підвищили свою кваліфікацію за останні 5 років, осіб (%)	16 (100 %)
	в т.ч. шляхом:	
	захисту докторської дисертації	1 (6 %)
	захисту кандидатської дисертації	2 (13 %)
	стажування за кордоном	2 (13 %)
	стажування в інших ВНЗ	15 (94 %)
	здобуття другої вищої освіти за спеціальностями “Педагогіка вищої школи” або “Управління навчальним закладом”	-
	проходження курсів підвищення кваліфікації	12 (75 %)
інші варіанти підвищення кваліфікації	4 (25 %)	
8.	Частка штатних викладачів, які займаються вдосконаленням навчально-методичного забезпечення, науковими дослідженнями, підготовкою підручників та навчальних посібників, %	100 %

Викладачі кафедри менеджменту організацій постійно приділяють увагу саморозвитку, накопиченню фахових знань і удосконаленню педагогічної майстерності. Насамперед, цьому сприяє налагоджена система підвищення кваліфікації викладачів, яка здатна забезпечити їх належну професійну та педагогічну кваліфікацію. Кількість викладачів, які підвищили свою кваліфікацію за останні 5 років - 16 осіб, що складає 100 % від загальної чисельності викладачів кафедри, у тому числі шляхом захисту докторської дисертації - 1 особа (6 %), захисту кандидатської дисертації 2 особи (13 %), стажування за кордоном 2 особи (13 %), стажування в інших ВНЗ – 15 осіб (94 %), проходження курсів підвищення кваліфікації – 12 осіб (75 %), інші варіанти підвищення кваліфікації 4 особи (25 %).

Наведені дані свідчать про те, що спектр установ і закладів, в яких проходять стажування викладачі як випускової, так і тих кафедр, які забезпечують заявлену спеціальність, охоплює широке коло наукових, виробничих, обслуговуючих, навчальних та проектних установ і закладів. Результати стажування запроваджуються у навчальний процес та використовуються під час виконання науково-дослідної роботи. Організаційні питання проведення стажування відпрацьовані на високому рівні.

Експертна комісія перевірила штатний розклад кафедр економічного факультету та інших кафедр університету, які забезпечують підготовку

Голова експертної комісії, д.е.н., професор В.В. Зіновчук

фахівців напряму «Менеджмент» (ОКР «бакалавр»). Всього до підготовки фахівців залучено 8 кафедр університету.

Навчальний процес за напрямом підготовки «Менеджмент» (ОКР «бакалавр») забезпечують 33 науково-педагогічних працівники, у тому числі 5 докторів наук, професорів (15 %), з них за основним місцем роботи 4 особи (12 %), 1 сумісник (3 %); 25 кандидатів наук, доцентів (76 %) працюють за основним місцем роботи. Кількість викладачів, які мають педагогічний стаж 10 років та більше і/або монографії або підручники (посібники) з грифом МОН – 21 особа (44 %). Частка викладачів зайнятих на постійній основі складає 97 % (32 особи).

До підготовки фахівців спеціальності «Менеджмент організацій і адміністрування» (ОКР «магістр») залучено 5 кафедр університету.

Навчальний процес за спеціальністю «Менеджмент організацій і адміністрування» (ОКР «магістр») забезпечують 12 науково-педагогічних працівників, у тому числі 5 докторів наук, професорів (42 %), з них за основним місцем роботи 4 особи (33 %), 1 сумісник (8 %); 7 кандидатів наук, доцентів (58 %) працюють за основним місцем роботи. Кількість викладачів, які мають педагогічний стаж 10 років та більше і/або монографії та підручники (посібники) з грифом МОН – 5 осіб (42 %). Частка викладачів зайнятих на постійній основі складає 92 % (11 осіб).

Наявний професорсько-викладацький склад, що забезпечує підготовку бакалаврів з напрямку «Менеджмент» та магістрів зі спеціальності «Менеджмент організацій і адміністрування» дозволяє повністю забезпечити акредитаційні вимоги стосовно частки науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин дисциплін циклів соціально-гуманітарної, фундаментальної, природничо-наукової та загальноекономічної підготовки, професійної та практичної підготовки (ОКР «бакалавр») і циклів професійно орієнтованої гуманітарної та соціально-економічної підготовки, професійної та практичної підготовки (ОКР «магістр»).

Підготовка кадрів викладацького складу в основному ведеться через аспірантуру при кафедрі менеджменту організацій (керівники: доктор економічних наук, професор Соловйов І.О., доктор сільськогосподарських наук, професор Міхеєв Є.К., кандидат економічних наук, доцент Губа М. І.) На даний час в аспірантурі на денній формі навчаються 5 аспірантів.

За період 2012-2016 рр. захистив докторську дисертацію кандидат економічних наук, доцент Кирилов Ю.Є., кандидатські дисертації - асистенти Карташова О.Г. і Федорова Т.В.

Експертна комісія констатує: кваліфікація професорсько-викладацького складу кафедри менеджменту організацій та інших кафедр ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет, якісні показники кадрового забезпечення підготовки фахівців відповідають державним вимогам з акредитації для підготовки бакалаврів з напрямку 6.030601

Голова експертної комісії, д.е.н., професор В.В. Зіновчук

«Менеджмент» та магістрів зі спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування».

6. Матеріально-технічне забезпечення навчального процесу

Матеріальна база ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет» дозволяє вести навчання студентів з усіх ліцензованих напрямів підготовки та спеціальностей. В університеті є 6 навчальних корпусів. Загальні навчальні площі будівель складають 34681 м². На 1 студента стаціонару припадає 20,7 м² навчальних приміщень.

Матеріально-технічна база університету достатньо розвинута і налічує також: 455 комп'ютерів, в тому числі 189 з виходом до мережі Internet, три проблемні науково-дослідні лабораторії, три музеї, дослідне поле, полігон механізації і охорони праці, колекційний розсадник, спортивно-оздоровча база «Колос» на березі Чорного моря, водна станція на р. Дніпро.

ДВНЗ «ХДАУ» має належну матеріальну базу для забезпечення ефективного навчального процесу підготовки фахівців напряму 6.030601 «Менеджмент» (ОКР «бакалавр») та спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування» (ОКР «магістр»). Матеріально-технічне забезпечення навчального процесу підготовки заявлених напрямів та спеціальностей відповідає нормативним вимогам.

Напрямок підготовки «Менеджмент» та спеціальність «Менеджмент організацій і адміністрування» економічного факультету ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет» повністю забезпечені навчальними аудиторіями, спеціалізованими лабораторіями та кабінетами, обладнанням і устаткуванням, необхідним для виконання навчальної програми підготовки фахівців.

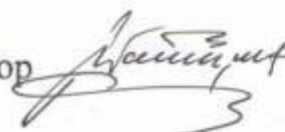
Навчальні приміщення, в яких проводиться підготовка фахівців заявлених напрямів і спеціальностей відповідають існуючим будівельним та санітарним нормам, вимогам правил пожежної безпеки, існуючим нормам з охорони праці, що підтверджується відповідним санітарним паспортом.

Комп'ютерний парк університету крім 455 комп'ютерів (ПЕОМ), налічує велику кількість організаційної та периферійної техніки. Значна частина ПЕОМ зосереджена у 8 спеціалізованих лабораторіях. З ПЕОМ, задіяних у навчальному процесі, 189 функціонують як робочі станції єдиної локальної обчислювальної мережі. Крім того, в більшості навчальних комп'ютерних аудиторій, навчальному відділі, бібліотеці створено декілька автономних сегментів локальної мережі з власним виділеним сервером. Студентам надається On-line доступ до Internet з 189 робочих місць, який забезпечується виділеною лінією.

Парк комп'ютерної техніки університету постійно модернізується та поповнюється новими сучасними типами ПЕОМ та пристроями до них.

Економічний факультет та кафедра менеджменту організацій ДВНЗ «ХДАУ» розташовані в начальному корпусі №4. Площа навчально-лабораторних приміщень, що використовуються для підготовки бакалаврів

Голова експертної комісії, д.е.н., професор

В.В. Зіновчук

напряму 6.030601 «Менеджмент» та магістрів спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування» складає 2520,0 м².

За кафедрами, що забезпечують навчальний процес підготовки бакалаврів і магістрів, закріплено 5 лекційних аудиторій, 25 спеціалізованих кабінетів та лабораторій, один комп'ютерний клас. За випусковою кафедрою закріплено 1 аудиторія, 1 спеціалізований клас, 1 комп'ютерний клас. Всі приміщення відремонтовані, обладнані необхідними інструментами та меблями. Всі приміщення лекційних аудиторій, спеціалізованих кабінетів та комп'ютерний клас мають безпосереднє пряме природне освітлення. Штучне освітлення приміщень забезпечується люмінесцентними лампами.

Лекційні аудиторії оснащено сучасними технічними засобами: мультимедійні проектори, слайдопроектори, ПЕОМ, спеціальні екрани та інше. Технічні характеристики цієї комп'ютерної та презентаційної техніки, мережевого обладнання відповідають вимогам сучасних програмних продуктів на основі Windows-технологій.

Навчальний процес з усіх дисциплін в достатній мірі забезпечений засобами наочності (плакати, схеми, таблиці, макети, зразки тощо). Відповідно до теми, мети й завдань практичних занять використовуються різноманітні технічні засоби навчання (телевізори, відеомагнітофони, мультимедійні проектори, графопроектори, тощо), зображувальні (таблиці, моделі тощо) та електронні посібники. Все наявне обладнання знаходиться на балансі кафедр і зберігається у лабораторних і підсобних приміщеннях. За станом обладнання слідкують лаборанти. Наочні посібники та лабораторне обладнання регулярно поповнюються. Використовуючи власну фото та відеотехніку, співробітники університету виготовляють презентації, відеофільми та відеофрагменти, що сприяє збільшенню відеофонду для навчальних цілей. Аудиторії забезпечені відповідною кількістю столів, стільців, дошками та іншим необхідним обладнанням. Заняття проводяться в одну зміну.

Умови навчання студентів і роботи науково-педагогічного персоналу відповідають вимогам вищої школи. Робочі місця викладачів і навчально-допоміжного персоналу обладнані сучасними меблями і всім необхідним для праці.

До інфраструктури університету входять: наукова бібліотека з читальними залами і філіями загальною площею 1315,5 м² (у т.ч. 208 м² читальні зали); 3 спортивні зали загальною площею 1347,4 м² з пропускною спроможністю 150 осіб у зміну; 1 стадіон площею 325 м²; 5 їдальні та буфети – загальною площею 1934 м² (на 1 посадкове місце 5 студентів), база спортивно оздоровчий табір загальною площею 4809 м² на 300 місць.

Бібліотека має довідково-пошуковий апарат, до якого входять: читацькі службові каталоги, довідкова картотека статей, спеціальні картотеки, електронна бібліотека тощо.

В університеті функціонує п'ять гуртожитки, житлова площа яких складає 17346, 8 м², де проживає 1100 студентів. Житлова площа на одного мешканця складає в середньому 11,6 м².

Голова експертної комісії, д.е.н., професор В.В. Зіновчук

Гуртожитки відповідають існуючим санітарним нормам СНП 42-121-4719-88. В гуртожитках наявні необхідні санітарно-побутові та підсобні приміщення. Відповідно до встановлених вимог вони облаштовані необхідними для функціонування приміщеннями: кімнатами для занять; читальними залами; кімнатою для відпочинку; душовими, кухнями, санвузлами; коморами; кімнатою для сушки одягу і взуття, тощо.

Удосконалення матеріальної бази здійснюється за рахунок коштів спеціального фонду університету.

Дослідне поле (експериментальне сівозміна) Державного вищого навчального закладу «Херсонський державний аграрний університет» є його відокремленим структурним підрозділом для проведення навчальних, виробничих практик і наукових досліджень науково-педагогічних працівників, аспірантів і студентів університету (площа угідь – 794,62 га).

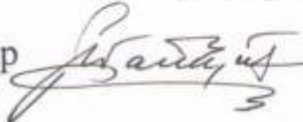
Експертна комісія констатує: наявне матеріально-технічне забезпечення економічного факультету ДВНЗ «ХДАУ», рівень оснащення навчальних приміщень (лекційних аудиторій, спеціалізованих кабінетів, комп'ютерних класів) та приміщень для роботи науково-педагогічного персоналу відповідають існуючим нормативам.

В цілому матеріально-технічна база ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», економічного факультету відповідає державним вимогам щодо акредитації підготовки фахівців напряму 6.030601 «Менеджмент» (ОКР «бакалавр») та спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування» (ОКР «магістр»).

7. Наукова діяльність, робота аспірантури й докторантури та міжнародні зв'язки

Експертна комісія перевірила стан наукової діяльності, роботи аспірантури й докторантури та міжнародних зв'язків на випусковій кафедрі менеджменту організацій та констатує, що наукове забезпечення освітньої діяльності спеціальності «Менеджмент організацій і адміністрування» знаходиться на належному рівні, що відповідає умовам акредитації.

Наукова діяльність НПП кафедри менеджменту організацій спрямована на проведення фундаментальних досліджень та пошуково-прикладних і дослідних розробок у сфері менеджменту і адміністрування за ініціативною тематикою. Наукові дослідження НПП кафедри менеджменту організацій виконуються за 18 напрямками (табл. 4) відповідно до плану науково-дослідних робіт Державного вищого навчального закладу «Херсонський державний аграрний університет» (ДВНЗ «ХДАУ») за темами «Організаційно-економічний механізм управління процесом відтворення аграрного потенціалу Південного регіону України» (номер державної реєстрації № 0113U001480), «Механізми та інструменти розвитку аграрного сектору України в умовах глобалізації» (номер державної реєстрації

Голова експертної комісії, д.е.н., професор В.В. Зіновчук

0113U004912). Деякі з них вже завершені, а деякі планується до завершення в 2018 році.

Таблиця 4

**Характеристика наукової діяльності кафедри менеджменту
організації ДВНЗ «ХДАУ»**

№ з/п	Показники	Роки			
		2012	2013	2014	2015
1. Наукові дослідження					
1.1	Основні наукові напрями та визнані наукові школи	2	2	2	3
1.2	Кількість науково-виробничих баз практики	53	53	53	53
1.3	Чисельність виконавців НДР, осіб	18	18	15	18
	У тому числі, науково-педагогічних працівників	18	18	15	18
	з них: - докторів наук	2	2	2	3
	- кандидатів наук	10	10	9	11
1.4	Процент участі НПП у науковій роботі	100	100	100	100
1.5	Кількість виконуваних робіт	18	18	15	18
1.6	Кількість завершених робіт	18	-	-	4
2. Науково-методична робота					
2.1	Кількість виданих монографій	2	2	2	3
2.2	Кількість виданих підручників	-	-	-	-
	у тому числі з грифом МОН	-	-	-	-
2.3	Кількість виданих навчальних посібників	9	2	-	4
	у тому числі з грифом МОН	-	1	-	-

Як складова наукових досліджень ХДАУ за темою «Науково-методологічне забезпечення стратегічного управління соціально-економічним розвитком агропромислового виробництва» (номер державної реєстрації 0113U004269), дослідження НПП містять результати оцінки стану аграрного потенціалу та конкурентоспроможності вітчизняної аграрної продукції на світовому ринку, національної продовольчої безпеки й обґрунтування стратегічних пріоритетів конкурентоспроможного розвитку аграрного сектору економіки України та його регулювання в умовах глобалізації на перспективу. У межах програми наукових досліджень НААН України №40 «Еколого-економічні засади збалансованого розвитку агропромислового виробництва, землекористування і сільських територій»

Голова експертної комісії, д.е.н., професор В.В. Зіновчук

(номер державної реєстрації 0111U004225) НПП кафедри менеджменту організацій приймає участь у здійсненні оцінки ефективності ресурсокористування, ресурсо- та енергоємності сільськогосподарського виробництва в Україні порівняно зі світовими показниками, у визначенні механізму управління процесом відтворення аграрного потенціалу півдня України.

На кафедрі менеджменту організацій діють три наукові школи: «Маркетингова діяльність в аграрному секторі економіки», яку очолює завідувач кафедри менеджменту організацій, професор, д.е.н. І.О. Соловійов; «Теорія і практика організації специфічних інформаційних потоків», яку очолює д.с-г.н., професор Міхеєв; «Конкурентоспроможний розвиток аграрного сектору економіки України в умовах глобалізації», яку очолює д.е.н., на посаді професора Кирилов Ю.Є.

Результати наукових досліджень НПП кафедри менеджменту організацій використано у процесі підготовки нормативно-правових актів та аналітичних матеріалів: Комітету Верховної Ради України з питань бюджету, зокрема, при опрацюванні проектів Законів України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо заборони приватизації об'єктів інженерної інфраструктури меліоративних систем та земель, на яких ці об'єкти розташовані» та «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо поширення механізму державних гарантій на суб'єктів господарювання усіх форм власності та на об'єднані територіальні громади, при удосконаленні окремих положень законодавства щодо розвитку аграрного сектору економіки України; Міністерства аграрної політики та продовольства України при розробці програм та стратегій розвитку аграрного сектору, нормативних актів щодо вдосконалення аграрної політики в умовах інтеграції країни до світового економічного простору. Наукові результати, які мають прикладний характер, знайшли практичне застосування у діяльності Департаменту агропромислового розвитку Херсонської обласної державної адміністрації при розробці Програми науково-технологічного та інноваційного розвитку Херсонської області; Департаменту економічного розвитку та торгівлі Херсонської обласної державної адміністрації при розробці Програми соціально-економічного розвитку Херсонської області на 2014-2015 рр.; в ряді проектів розпоряджень голови Херсонської облдержадміністрації, спрямованих на стабілізацію ринку продовольчих товарів та забезпечення продовольчої безпеки регіону. Науково-практична цінність результатів досліджень підтверджена Всеукраїнським громадським об'єднанням "Українська аграрна конфедерація". Рекомендації щодо удосконалення іміджевої політики та освоєння нових ринків збуту продукції в умовах міжнародної конкуренції використано в практичній діяльності провідних аграрних підприємств, таких як: ПрАТ "Чумак" та ТОВ СП "НІБУЛОН".

Результати досліджень НПП кафедри менеджменту знаходять застосування у навчальному процесі при викладанні навчальних курсів для

Голова експертної комісії, д.е.н., професор В.В. Зіновчук

підготовки студентів та у науково-дослідній роботі ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет».

Основні наукові положення та результати наукових досліджень НПП кафедри менеджменту доповідалися й отримали схвальну оцінку на 106-ти міжнародних та 77 всеукраїнських науково-практичних конференціях. Основні положення наукових досліджень НПП кафедри менеджменту опубліковано в 263 наукових працях, у тому числі в 9 монографіях, 15 навчальних посібниках, 239 статтях у наукових виданнях України (з яких 2 – у виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз SciVerse Scopus, Index Copernicus, EBSCO, Ulrich's Periodicals Directory), 5 статтях – у виданнях інших держав та наукових виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз Business DOAJ, Source Complete (EBSCO), Ulrich's and Index Copernicus, CiteFactor, CrossRef, ScholarGoogle WorldCat, РІНЦ, 2 препринтах. Загальний обсяг опублікованого матеріалу, який належить НПП кафедри менеджменту організацій становить 310,89 др.арк.

Кафедра співпрацює з науковими та виробничими підприємствами Херсонської області: Дослідною станцією овочівництва і баштанництва НААНУ, Агрофірмою Радгосп "Білозерський", ПАТ "Херсонський міськмолкозавод", ПАТ "Херсонський хлібокомбінат", Державною установою «Виробничо-експериментальний Дніпровський осетровий рибовідтворювальний завод імені академіка С.Т. Артющика», на замовлення яких проводиться дослідження ринку овочевої, баштанної, виноробної, молочної, рибної та хлібопродуктової продукції м. Херсона.

Кафедра менеджменту організацій уклала угоди з рядом підприємств аграрного профілю для виробничого стажування та проходження практик студентів. Філії кафедри створені на базі 53 підприємств, на яких студенти ознайомлюються із сучасними технологіями ведення агробізнесу, досвідом управління та адміністрування та безпосередньо беруть участь у виконанні ряду практичних робіт, результати яких використовують в своїх наукових роботах.

На випусковій кафедрі менеджменту організацій приділяється значна увага професійній підготовці студентів шляхом залучення їх до наукової діяльності, для чого створений та функціонує науковий гурток «Менеджмент і адміністрування: реалії та перспективи», за результатами якого проводиться щорічна студентська науково-практична конференція та друкуються тези доповідей студентів у збірнику наукових праць «Економічна перспектива». За останні п'ять років опубліковано 135 статей за участю студентів. Кращі студенти, залучені до науково-дослідної роботи в науковому студентському гуртку, приймають участь у Всеукраїнських студентських олімпіадах, їх роботи направляються на Всеукраїнські конкурси студентських наукових робіт за напрямками «Менеджмент» та «Маркетинг». Із здобутків кафедри менеджменту в напрямку роботи з талановитою молоддю, можна відзначити те, що студентка економічного

Голова експертної комісії, д.е.н., професор В.В. Зіновчук

факультету Дашковська А. посіла III місце у 2-му турі Всеукраїнського конкурсу наукових робіт з темою «Управління розвитком сільських територій на мікрорівні» (науковий керівник – доцент Осадчук І.В. Студентка економічного факультету Бевз Т.М. взяла участь у Конкурсі «Найкращий студент» Фонду Олександра Співаковського «Освіта. Наука. Інновації.» (науковий керівник старший викладач Федорова Т.В.) з науковою роботою на тему: «Фріланс як шлях об'єднання студентів» та зайняла призове місце й виграла грант.

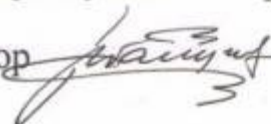
При кафедрі менеджменту організацій здійснюється підготовка та керівництво науковою роботою докторантів, аспірантів та пошукувачів за напрямом 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності), динаміка за кількістю контингенту є позитивною. За останні п'ять років науково-педагогічними працівниками кафедри менеджменту організацій, що обслуговують спеціальність та пройшли навчання в докторантурі та аспірантурі ДВНЗ «ХДАУ» захищена одна дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук у встановлений термін (Кирилов Ю.Є.) та одна дисертація на здобуття наукового ступня кандидата економічних наук (Федорова Т.В.).

Аспіранти та докторанти кафедри менеджменту організацій підтримують зв'язки з науковими центрами України (Київ, Житомир, Миколаїв, Львів, Одеса, Харків, Суми, Полтава).

Співробітники кафедри систематично підвищують свою кваліфікацію на базі науково-дослідних центрів та на сучасних підприємствах сфери агробізнесу. Науково-педагогічні працівники кафедри менеджменту організацій співпрацюють з Херсонським центром підвищення кваліфікації державних службовців, Херсонським обласним центром психології та соціальної роботи шляхом проведення консультацій, організації роботи науково-практичних семінарів. Науково-педагогічний персонал випускової кафедри приймає активну участь в удосконаленні і впровадженні інформаційно-консультаційного забезпечення сільгоспвиробників, наданні практичної допомоги, проведенні наукових досліджень, спрямованих на підвищення ефективності системи управління аграрними підприємствами з використанням передового досвіду з урахуванням вимог міжнародних стандартів, формування ринкових правовідносин, використання найсучасніших форм і засобів управлінської діяльності.

Викладачі кафедри мають значний практичний досвід роботи, що позитивно впливає на проведення лекцій, практичних і семінарських занять, дозволяє успішно поєднувати питання теорії і практики.

З метою підвищення педагогічної майстерності та поповнення практичного досвіду, викладачі, задіяні у підготовці майбутніх фахівців-менеджерів, підтримують ділові зв'язки з провідними науковцями економічних факультетів вузів України: Національною академією аграрних наук України, Інститутом аграрної економіки НААН, Національним університетом біоресурсів і природокористування України, Харківським,

Голова експертної комісії, д.е.н., професор В.В. Зіновчук

Миколаївським, Вінницьким, Житомирським, Білоцерківським та Дніпропетровським аграрними університетами.

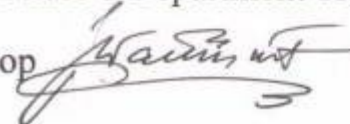
Підбір викладацьких кадрів здійснюється із числа обдарованих студентів. Молодим викладачам в університеті створено умови для професійного становлення і росту.

Для виконання науково-дослідних робіт використовується як матеріально-технічна база Херсонського аграрного університету, так і бази науково-дослідних аграрних закладів Херсонщини, з якими співпрацює університет, а саме: Інститутом розвитку південного землеробства, Інститутом меліорації, Інститутом рису, Інститутом баштанництва.

Кафедра менеджменту організацій здійснює співробітництво з кафедрою педагогічних дисциплін Державного педагогічного університету «J. Stenga» (Молдова). Професор кафедри менеджменту організацій Міхесв Є. К. співпрацює з ГІМУААН в рамках Міжнародної державної програми створення системи точного землеробства в Україні (№ державної реєстрації 0197U015756), вченим створена система прогнозування розвитку культур „Фенолог (для культур: ярий ячмінь, озима пшениця, кукурудза, люцерна). Під керівництвом завідуючого кафедрою Соловйова І.О. на умовах співробітництва з компанією Інтернешнл Інк. в рамках Міжнародного Проекту «Агроінвест в Україні» за основним контрактом Агентства США міжнародного розвитку № AID-121-C-11-00001 здійснювалися маркетингові дослідження виробництва та ринкового збуту сільськогосподарської продукції у Голопристанському та Скадовському районах Херсонської області.

Науково-педагогічний персонал, за сприяння різних благодійних міжнародних організацій, проходить стажування за кордоном. Зокрема, професор Соловйов І.О. приймав участь у міжнародному семінарі у Сербії з питань збереження енергії та виступав там з доповіддю «Використання альтернативних джерел енергії в Україні» (9-11 жовтня 2012р. Сербія., м. Новий Сад).

Доцент Карташова О.Г. пройшла програму підвищення кваліфікації в Польщі обсягом 120 годин: «Вища Школа Менеджменту» (м. Варшава, Польща, 13-20 вересня 2015 року, сертифікат №1208). Доцент Бойко Л.А. пройшла стажування в Польщі в обсязі 80 год. та взяла участь у Міжнародному науково-практичному форумі «NEW ECONOMICS», Theory and practice of reforming economic systems» (Краківський університет економіки, 01-10 листопада 2015 р. з темою «Інвестиційна привабливість Херсонської області» (сертифікат № 59-11/ 15). Асистент Мардар І.А. пройшов стажування в Німеччині з питань ефективного розвитку фермерства (м. Мюнхен, 22-25 вересня 2015). Доцент Федорчук О.М. пройшов стажування за програмою обміну викладачами у сфері сільськогосподарської економіки і маркетингу, агробізнесу у США (2015, Міністерство сільського господарства США, термін з 26.07.2015 - 09.12.2015 рр. Faculty Exchange Program (FEP) within the College of Agriculture's Department of Agricultural and

Голова експертної комісії, д.е.н., професор В.В. Зіновчук

Resource Economics). Професор Руснак А.В. пройшла стажування в Польщі в обсязі 80 год. та взяла участь з темою «Сталий розвиток сільських територій» у Міжнародному науково-практичному форумі «NEW ECONOMICS» (Краківський університет економіки, 01-10 листопада 2015 р. (сертифікат № 60-11/ 15). Зазначені викладачі часто є ініціаторами впровадження у навчальний процес новітніх технологій навчання

Студенти економічного факультету Бевз Т., Каров В., Бистрицька І, Завадський В. протягом двох місяців вивчали досвід роботи фермерів в Німеччині (м. Кельн, Ерфштат Лехеніх, липень-серпень 2013 р.) та представили результати стажування в звітах з зарубіжної практики та шляхом доповіді на круглому столі гуртка «Менеджмент і адміністрування», присвяченому передовим управлінським технологіям агробізнесу.

Експертна комісія констатує: наукова діяльність, робота аспірантури й докторантури, міжнародні зв'язки кафедри менеджменту організацій відповідають державним вимогам з акредитації для підготовки фахівців з напрямку 6.030601 «Менеджмент» та спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування».

8. Якісні характеристики підготовки фахівців

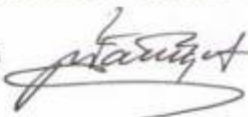
Основним показником якісної характеристики підготовки фахівців є результати іспитів за дисциплінами, виконання студентами комплексних контрольних робіт (ККР), щоденників і звітів про проходження студентами переддипломної виробничої практики і державної атестації у формі дипломної магістерської роботи.

Виконання навчального плану за показниками номенклатури дисциплін, кредитів, годин, форм контролю було проведено шляхом вибіркової перевірки залікових книжок студентів та екзаменаційних відомостей. Експертною перевіркою відхилень від задекларованих показників не виявлено.

Аналізуючи показники якості підготовки фахівців напрямку 6.030601 «Менеджмент», спеціальності 8.03060101 "Менеджмент організацій і адміністрування" експертна група вивчила зміст комплексних контрольних робіт (ККР) і дійшла висновку, що вони повною мірою відповідають вимогам державних стандартів.

Показники абсолютної успішності та якості знань фахівців вказаної спеціальності за результатами виконання студентами комплексних контрольних робіт з дисциплін циклів соціально-гуманітарної; фундаментальної, природничо-наукової та загальноекономічної підготовки; професійної та практичної підготовки під час самоаналізу та при акредитаційній експертизі наведено в таблицях 5-7.

Комплексні контрольні роботи виконували студенти з I по V курси. Перевірялися знання з дисциплін, вивчення яких було закінчено в

Голова експертної комісії, д.е.н., професор В.В. Зіновчук

попередньому семестрі навчання. Дисципліни, з яких проводились заміри залишкових знань, визначені вибірково, рівномірно, з усіх циклів, які представлені у навчальному плані (освітньо-кваліфікаційний рівень "бакалавр") та циклу дисциплін професійної та практичної підготовки навчального плану рівня "магістр".

Перевіркою експертами залишкових знань студентів з дисциплін: «Історія України», «Філософія», «Психологія», «Вища та прикладна математика», «Економічна теорія», «Інформаційні системи та технології», «Маркетинг», «Операційний менеджмент», «Самоменеджмент», «Управління якістю», "Менеджмент організацій", «Корпоративне управління» було охоплено 108 осіб, що складає 97 % від загальної кількості студентів I - V курсів. Перевірка була спрямована на встановлення рівня знань та умінь студентів, виявлення творчих можливостей майбутніх фахівців у галузі менеджменту.

За результатами виконання ККР отримані такі показники:

1. ОКР "бакалавр":

– рівень знань студентів з циклу соціально-гуманітарних дисциплін:

успішно виконані контрольні завдання – 95,0 %,

якісно (на "5" і "4") виконані контрольні завдання – 53,3 %;

– рівень знань студентів з циклу дисциплін фундаментальної, природничо-наукової та загальнооекономічної підготовки:

успішно виконані контрольні завдання – 96,5%,

якісно (на "5" і "4") виконані контрольні завдання – 52,6 %;

– рівень знань студентів з дисциплін професійної та практичної підготовки:

успішно виконані контрольні завдання з дисциплін фахової підготовки – 97,7%,

якісно (на "5" і "4") виконані контрольні завдання з дисциплін фахової підготовки – 58,0 %;

2. ОКР "магістр":

– рівень знань студентів з дисциплін професійної та практичної підготовки:

успішно виконані контрольні завдання – 100,0 %,

якісно (на "5" і "4") виконані контрольні завдання – 75,0 %;

У порівнянні з результатами самоаналізу розбіжності в абсолютній успішності не має, а розбіжності між результатами самоаналізу і експертної перевірки за ОКР "бакалавр", "магістр" знаходяться у межах -3,2 та -8,3% відповідно.

Як свідчать результати перевірки знань з дисциплін різних блоків, студенти спеціальності мають достатній рівень професійної підготовки, виявляють творчий підхід при вирішенні ситуаційних задач пов'язаних з вибором і обґрунтуванням оптимальних варіантів виконання завдань ККР.

Голова експертної комісії, д.е.н., професор В.В. Зіновчук

Однак, при виконанні ККР у відповідях окремих студентів мали місце: неповнота відповідей, помилки у розрахунках.

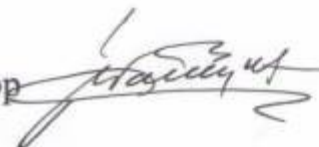
У цілому результати перевірки залишкових знань студентів на пряму підготовки 6.030601 «Менеджмент», спеціальності 8.03060101 "Менеджмент організацій і адміністрування" двох освітньо-кваліфікаційних рівнів свідчать про достатньо високий рівень їх теоретичної і практичної підготовки.

З метою перевірки якості виконання курсових робіт експертною комісією були переглянуті курсові роботи студентів. У ході перевірки встановлено, що тематика більшості курсових робіт є актуальною. Наукові дослідження студентів спрямовані на узагальнення теоретичного матеріалу, самостійне опрацювання інформації стосовно обраної теми, об'єктивне оцінювання результатів виробничо-комерційної діяльності підприємства, виявлення невикористаних резервів удосконалення системи менеджменту організації, а також обґрунтування та прийняття управлінських рішень у різних сферах менеджменту. У процесі виконання курсових робіт використовується достатня кількість джерел інформації. Так, експертна комісія детально проаналізувала курсові роботи з дисциплін «Менеджмент» та «Операційний менеджмент» (ОКР «бакалавр").

Якість успішності виконання курсових робіт з дисципліни «Менеджмент» становить 65,3%, середній бал захисту курсових робіт - 3,5. Експертизою було охоплено курсові роботи, що виконувались студентами 3 курсу: Калібердою О.А (оцінка 5), Кравцем О.В. (оцінка 5), Косміною І.О. (оцінка 5), Хільчук І.І. (оцінка 4). У якості прикладу тем курсових робіт студентів 3 курсу можна навести такі: «Сучасні методи прийняття рішень та їх адаптація до управлінського процесу в організації», «Формальні організації і неформальні групи: механізми утворення та особливості управління», «Формування власного іміджу менеджера організації».

Студентами 4 курсу виконувалась курсова робота з дисципліни «Операційний менеджмент». Було перевірено 4 роботи студентів: Панідіної В.А. (оцінка 5), Павлюк К.В. (оцінка 4), Селіверстової А.О. (оцінка 4), Марєєвої С.М. (оцінка 4). Серед тематики курсових робіт з даної дисципліни можна навести такі: «Управління впровадженням нових систем сертифікації на ДП Експериментальна база Херсонська» смт Наддніпрянське м. Херсон», « Управління ефективністю виробництва продукції плодівництва в КП «Промжитлобуд» с. Софіївка Білозерського району Херсонської області», «Сукупне планування виробництва на підприємстві ПАТ «Кам'янський», розташоване в с. Отрадокам'янка Бериславського району Херсонської області».

Експертною комісією перевірялась також практична підготовка студентів. Встановлено, що навчальні, виробничі, фахові, переддипломні практики організовуються згідно з Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України. Базами проходження виробничих практик, як правило, є високорентабельні багатогалузеві

Голова експертної комісії, д.е.н., професор В.В. Зіновчук

сільськогосподарські підприємства. У наскрізній програмі практики чітко сформульовано мету та завдання кожної з практик.

Наприклад, метою переддипломної практики студентів ОКР «магістр» визначено: узагальнення теоретичних знань і вдосконалення системи цих знань; узагальнення практичних умінь та навичок на базі конкретного суб'єкта господарювання через оволодіння професійним досвідом; виховання самостійності як риси особистості.

Завдання переддипломної практики студентів ОКР «магістр» включають такі позиції:

- удосконалення і закріплення практичних умінь та навичок роботи з фактичним матеріалом виробничої діяльності конкретного суб'єкта господарювання, вирішення конкретних завдань фахової діяльності на його базі;

- збір матеріалів для написання магістерської роботи, вихідні дані з теми дипломної магістерської роботи студенти починають збирати ще під час проходження фахової практики, а саме: здійснення необхідних науково-аналітичних спостережень, дослідження економічних та управлінських процесів і явищ; узагальнення і систематизація результатів проведених досліджень з метою вироблення власного бачення проблеми та опрацювання обґрунтованих рекомендацій щодо її розв'язання;

- формування готовності майбутнього магістра до самостійної трудової діяльності;

- розвиток умінь самостійно працювати на посадах, що відповідають ОКР "магістр";

- набуття професійного досвіду організаційної та виховної роботи в колективі.

Експертною комісією перевірено звіти з практик студентів ОКР "бакалавр" та ОКР "магістр". Усі оцінки у перевірених звітах відповідають встановленим критеріям оцінювання і сумніву не підлягають.

З метою перевірки якості виконання дипломних робіт, експертною комісією були переглянуті дипломні магістерські роботи. Встановлено, що тематика та зміст цих робіт повною мірою відповідають завданням діяльності фахівців згідно вимог освітньо-кваліфікаційних характеристик ОКР – "бакалавр", "магістр". Для досягнення поставленої мети студенти вирішували наступні завдання: опрацьовували та узагальнювали законодавчу базу України, літературні та інші джерела з досліджуваної теми; аналізували сучасні концептуальні підходи щодо теоретичного обґрунтування обраної теми; проводили всебічну діагностику стану вибраної теми із застосуванням сучасного інструментарію та запропоновували шляхи їх вирішення; розробляли і обґрунтовували рекомендації та пропозиції, які в сукупності являють собою реалізацію мети підсумкової кваліфікаційної роботи. Результати завершених дипломних робіт обговорювався фахівцями підприємств, свідченням чого є виробничі відзиви за підписом керівників підприємств.

Голова експертної комісії, д.е.н., професор В.В. Зіновчук

**Порівняння результатів виконання комплексних кваліфікаційних робіт
напряму підготовки 030601 "Менеджмент" (ОКР «бакалавр»)**

№ з/п	Назва дисциплін, за якими проводився контроль	Група	Кількість студентів, осіб	Виконували ККР		З них одержали оцінку					
				осіб	%	"5"		"4"		"3"	
						осіб	%	осіб	%		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
1. Дисципліни циклу соціально-гуманітарної підготовки											
1.1	Історія України	самоаналіз	1.3	21	21	100,0	1	4,8	12	57,1	8
		експертиза		21	20	95,0	1	4,8	10	47,4	8
		Відхилення		0	-1	-5,0	0	0	-2	-9,7	0
1.2	Філософія	самоаналіз	2.3	18	18	100,0	0	0	9	50,0	9
		експертиза		18	18	100,0	0	0	10	55,5	8
		Відхилення		0	0	0	0	0	+1	+5,5	-1
1.3	Психологія	самоаналіз	1.3	21	20	95,0	1	4,8	10	47,4	9
		експертиза		21	20	95,0	0	0	11	52,2	9
		Відхилення		0	0	0	-1	-4,8	+1	+4,8	0
Всього за циклом		самоаналіз		60	59	98,3	3	3,2	31	51,5	26
		експертиза		60	58	96,6	1	1,6	31	51,5	25
		Відхилення		0	-1	-1,7	-2	-1,6	0	0	1
2. Дисципліни циклу природничо-наукової та загальноєкономічної підготовки											
2.1	Вища та прикладна математика	самоаналіз	1.3	21	19	90,5	0	0	12	57,1	7
		експертиза		21	20	95,0	0	0	11	52,2	8
		Відхилення		0	+1	+4,5	0	0	-1	-4,9	+1
2.2	Економічна теорія	самоаналіз	2.3	18	18	100,0	2	11,1	8	44,4	8

Голова експертної комісії, д.е.н., професор В.В. Зіновчук

		експертиза		18	18	100,0	1	5,6	9	50,0	8	44,4	0	0	100,0	55,5	3,4	
		Відхилення		0	0	0	-1	-5,5	+1	+5,6	0	0	0	0	0	0	-0,2	
2.3	Інформаційні системи та технології	самоаналіз	2.3	18	18	100,0	0	0	10	55,5	8	44,5	0	0	100,0	55,5	3,6	
		експертиза		18	18	100,0	0	0	9	50,0	9	50,0	0	0	100,0	50,0	3,5	
		Відхилення		0	0	0	0	0	-1	-5,5	+1	+5,5	0	0	0	0	-5,5	-0,1
Всього за циклом		самоаналіз		57	55	96,4	2	3,7	31	52,1	24	40,9	0	0	96,8	55,8	3,5	
		експертиза		57	56	98,3	1	1,7	29	50,9	25	43,9	1	1,6	96,5	52,6	3,4	
		Відхилення		0	+1	+1,9	-1	-2,0	-2	-1,2	+1	+3,0	+1	+1,6	-0,3	-3,2	-0,1	
3. Дисципліни циклу професійної та практичної підготовки																		
3.1	Маркетинг	самоаналіз	3.3	32	29	90,6	3	9,4	16	50,0	10	31,2	0	0	90,6	59,4	3,4	
		експертиза		32	30	93,7	2	6,2	16	50,0	11	34,4	1	3,1	93,7	56,2	3,4	
		Відхилення		0	+1	+3,1	-1	-3,2	0	0	+1	+3,2	+1	+3,1	+3,1	-3,2	0	
2	Операційний менеджмент	самоаналіз	4.3	28	28	100,0	3	10,7	13	46,4	12	42,8	0	0	100	57,1	3,7	
		експертиза		28	28	100,0	2	7,1	14	50,0	12	42,8	0	0	100	57,1	3,6	
		Відхилення		0	0	0	-1	-3,6	+1	+3,6	0	0	0	0	0	0	-0,1	
3.3	Самоменеджмент	самоаналіз	4.3	28	28	100,0	2	7,1	13	46,4	13	46,4	0	0	100	53,6	3,6	
		експертиза		28	28	100,0	3	10,7	14	50,0	10	35,7	1	3,6	96,4	60,7	3,7	
		Відхилення		0	0	0	+1	+3,6	+1	+3,6	-3	-10,7	+1	+3,6	-3,6	7,1	+0,1	
Всього за циклом		самоаналіз		88	85	96,9	8	9,1	42	47,6	35	40,1	0	0	96,9	56,7	3,6	
		експертиза		88	86	97,7	7	8	44	50,0	33	37,5	2	2,3	97,7	58,0	3,6	
		Відхилення		0	+1	+0,8	-1	-1,1	+2	+2,4	-2	-2,6	+2	+2,3	+0,8	+1,3	0	

Голова експертної комісії, д.е.н., професор

В.В. Зіновчук

**Порівняння результатів виконання комплексних кваліфікаційних робіт студентами спеціальності 8.03060101 –
"Менеджмент організацій і адміністрування» (ОКР «магістр»)**

№ з/п	Назва дисциплін, за якими проводився контроль		Група	Кількість студентів, осіб	Виконували ККР		З них одержали оцінки								Абсолютна успішність, %	Якість успішності, %	Середній бал
							"5"		"4"		"3"		"2"				
					осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%			
1	2		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Дисципліни циклу професійної та практичної підготовки																	
1.	Управління якістю	самоаналіз	5.3	12	12	100	0	0	9	75,0	3	25,0	0	0	100	75,0	4,5
		експертиза		12	12	100	0	0	8	66,6	4	33,4	0	0	100	66,6	4,0
		Відхилення		0	0	0	0	0	-1	-8,4	+1	+8,4	0	0	0	-8,4	-0,5
2.	Менеджмент організацій	самоаналіз	5.3	12	12	100	3	25,0	7	58,3	2	16,7	0	0	100	83,3	4,1
		експертиза		12	12	100	2	16,7	7	58,3	3	25,0	0	0	100	75,0	3,9
		Відхилення		0	0	0	-1	-8,3	0	0	+1	+8,3	0	0	0	-8,3	-0,2
3.	Корпоративне управління	самоаналіз	5.3	12	12	100	1	8,3	10	83,4	1	8,3	0	0	100	91,7	4,0
		експертиза		12	12	100	0	0	10	83,4	2	16,6	0	0	100	83,4	3,8
		Відхилення		0	0	0	-1	-8,3	0	0	+1	+8,3	0	0	0	-8,3	-0,2
Всього за циклом		самоаналіз		36	36	100	4	11,1	26	72,2	6	16,7	0	0	100	83,3	4,2
		експертиза		36	36	100	2	5,6	25	69,4	9	25,0	0	0	100	75,0	3,9
		Відхилення		0	0	0	-2	-5,5	-1	-2,8	+3	+8,3	0	0	0	-8,3	-0,3

Голова експертної комісії, д.е.н., професор В.В. Зіновчук

Таблиця 7

Результати проведення самоаналізу та ККР при контрольних вимірюваннях

Показники успішності	Результати самоаналізу	ККР на акредитацію	Розбіжність (+,-)
Напрямок підготовки 6.030601 "Менеджмент" (ОКР «бакалавр»)			
3 циклу гуманітарної і соціально-економічної підготовки			
Абсолютна успішність, %	98,3	95,0	-3,3
Якісна успішність, %	54,7	53,3	-1,4
3 циклу природничо-наукової та загальноекономічної підготовки природничо-наукової підготовки			
Абсолютна успішність, %	96,8	96,5	-0,3
Якісна успішність, %	55,8	52,6	-3,2
3 циклу професійної та практичної підготовки			
Абсолютна успішність, %	96,9	97,7	+0,8
Якісна успішність, %	56,7	58,0	+1,3
Спеціальність 8.03060101 – "Менеджмент організацій і адміністрування" (ОКР «магістр»)			
Абсолютна успішність, %	100,0	100,0	0
Якісна успішність, %	75,0	83,3	+8,3

Загальний висновок

На підставі подання ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет» та перевірки результатів діяльності на місці, експертна акредитаційна комісія дійшла висновку, що зміст і завдання підготовки, організація навчально-виховного процесу, кадрове, навчально-методичне, матеріально-технічне та інформаційне забезпечення з підготовки фахівців бакалаврів з напрямку 6.030601 «Менеджмент» та магістрів зі спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування» відповідає встановленим державним вимогам щодо акредитації та забезпечує державну гарантію якості освіти.

Професорсько-викладацький склад економічного факультету та випускової кафедри менеджменту організацій має відповідну базову освіту. Кількісні та якісні показники наявних умов подання освітніх послуг зведені до порівняльної таблиці, яка є складовою цих висновків.

Водночас комісія висловлює побажання, урахування яких в майбутньому сприятиме поліпшенню підготовки бакалаврів з напрямку 6.030601 «Менеджмент» та магістрів зі спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування»:

Голова експертної комісії, д.е.н., професор В.В. Зіновчук

1. Першочергову увагу звернути на підвищення якості освіти, змістовне оновлення навчальних програм, запровадження дистанційної форми навчання студентів, забезпечення їх академічної мобільності.

2. Активізувати роботу викладачів економічного факультету з розробки електронних підручників та інших навчально-методичних матеріалів, створення кафедральної бібліотеки Web-ресурсів, запровадження авторизованого доступу до відповідних інформаційних ресурсів.

3. Сприяти інтеграції навчального процесу і науково-дослідної роботи викладачів і студентів, збільшенню кількості наукових публікацій у виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз. Особливу увагу звернути на підготовку студентами наукових публікацій результатів власних досліджень.

4. Посилити роботу щодо переходу на інтерактивні технології освіти, залучення до навчального процесу висококваліфікованих фахівців провідних підприємств та науково-дослідних установ.

5. Продовжити роботу з відбору талановитої молоді (студентів, здобувачів наукових ступенів) для участі у конкурсах на отримання грантів на виконання науково-дослідних проектів та зарубіжне стажування за програмами академічного обміну.

За результатами роботи експертна комісія вважає можливим акредитацію підготовки бакалаврів з напрямку 6.030601 «Менеджмент» з ліцензованим обсягом 150 осіб та магістрів зі спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування» з ліцензованим обсягом 50 осіб.

Голова експертної комісії

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри маркетингу Житомирського національного агроекологічного університету, заслужений діяч науки і техніки України

 В.В. Зіновчук

Член експертної комісії

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри маркетингу та міжнародної торгівлі Національного університету біоресурсів і природокористування України

 Я.С. Ларіна

«З експертними висновками ознайомлений»
Ректор ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», д.с-г.н., професор

 В.В. Базалій

15 червня 2016 року

Голова експертної комісії, д.е.н., професор

 В.В. Зіновчук

Порівняльна таблиця
відповідності стану забезпечення ДВНЗ «Херсонський державний
аграрний університет» Ліцензійним та акредитаційним умовам надання
освітніх послуг у сфері вищої освіти
Напрямок підготовки 6.030601 «Менеджмент» (ОКР «бакалавр»)

№ з/п	Назва показника	Значення показників за освітньо-кваліфікаційними рівнями		
		Бакалавр		
		Значення нормативу	Фактичне значення	Відхилення (+/-)
1	2	3	4	5
1. Загальні вимоги				
1.1.	Концепція діяльності за заявленим напрямом (спеціальністю), погоджена з Радою міністрів АРК, обласною, Київською, Севастопольською міською державною адміністрацією	+	+	-
1.2.	Заявлений ліцензований обсяг:			
	- денна форма навчання	-	75	-
	- заочна форма навчання	-	75	-
2. Кадрове забезпечення підготовки фахівців заявленої спеціальності				
2.1.	Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин соціально-гуманітарного циклу дисциплін навчального плану спеціальності (% від кількості годин)	75	100	+ 25
	у тому числі які працюють у даному навчальному закладі за основним місцем роботи	50	100	+ 50
2.2.	Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин фундаментального циклу дисциплін навчального плану спеціальності (% від кількості годин) (за винятком військових навчальних дисциплін)	75	88	+ 13
	у тому числі які працюють у даному навчальному закладі за основним місцем роботи	50	100	+ 50

Голова експертної комісії, д.е.н., професор

В.В. Зіновчук

	з них: докторів наук або професорів (при розрахунку частки докторів наук або професорів дозволяється прирівнювати двох кандидатів наук, доцентів, які мають стаж безперервної науково-педагогічної роботи в даному навчальному закладі не менше 10 років, а також є авторами (співавторами) підручників, навчальних посібників з грифом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України або монографій, до одного доктора наук або професора)	10	19 (1)	+ 9
2.3.	Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин фахових дисциплін навчального плану спеціальності (% від кількості годин)	75	96	+ 21
	у тому числі які працюють у даному навчальному закладі за основним місцем роботи	50	93	+ 43
	з них: докторів наук або професорів (при розрахунку частки докторів наук або професорів дозволяється прирівнювати двох кандидатів наук, доцентів, які мають стаж безперервної науково-педагогічної роботи в даному навчальному закладі не менше 10 років, а також є авторами (співавторами) підручників, навчальних посібників з грифом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України або монографій, до одного доктора наук або професора)	10	19 (3)	+ 9
2.4.	Наявність кафедри з фундаментальної підготовки	+	+	-
2.5.	Наявність кафедри зі спеціальної (фахової) підготовки, яку очолює фахівець відповідної науково-педагогічної спеціальності:	+	+	-
	доктор наук або професор		+	
	кандидат наук, доцент			
3. Матеріально-технічна база				
3.1.	Забезпеченість лабораторіями, полігонами, обладнанням, устаткуванням, необхідними для виконання навчальних програм (у % від потреби)	100	100	-
3.2.	Забезпеченість студентів гуртожитком (у % від потреби)	70	100,0	+30,0
3.3.	Кількість робочих комп'ютерних місць на 100 студентів	12	16,3	+4,3
3.4.	Наявність пунктів харчування	+	+	-
3.5.	Наявність спортивного залу	+	+	-
3.6.	Наявність стадіону або спортивного майданчика	+	+	-
3.7.	Наявність медичного пункту	+	+	-
4. Навчально-методичне забезпечення				
4.1.	Наявність освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівця (у т.ч. варіативної компоненти)	+	+	-
4.2.	Наявність освітньо-професійної програми підготовки фахівця (у т.ч. варіативної компоненти)	+	+	-
4.3.	Наявність навчального плану, затвердженого в установленому порядку	+	+	-

Голова експертної комісії, д.е.н., професор

В.В. Зіновчук

4.4.	Наявність навчально-методичного забезпечення для кожної навчальної дисципліни навчального плану (% від потреби):			
	- навчальних і робочих навчальних програм дисциплін	100	100	-
	- планів семінарських, практичних занять, завдань для лабораторних робіт	100	100	-
	- методичних вказівок і тематик контрольних, курсових робіт (проектів)	100	100	-
4.5.	Наявність пакетів контрольних завдань для перевірки знань з дисциплін соціально-гуманітарної, фундаментальної та фахової підготовки (% від потреби)	100	100	-
4.6.	Забезпеченість програмами всіх видів практик (%)	100	100	-
4.7.	Наявність методичних вказівок щодо виконання дипломних робіт (проектів), державних екзаменів	+	+	-
4.8.	Дидактичне забезпечення самостійної роботи студентів (у т.ч. з використанням інформаційних технологій) (% від потреби)	100	100	-
4.9.	Наявність критеріїв оцінювання знань і вмінь студентів	+	+	-
5. Інформаційне забезпечення				
5.1.	Забезпеченість студентів підручниками, навчальними посібниками, що містяться у власній бібліотеці (% від потреби)	100	100	-
5.2.	Співвідношення посадкових місць у власних читальних залах до загальної чисельності студентів (% від потреби)	5	18,7	+13,7
5.3.	Забезпеченість читальних залів фаховими періодичними виданнями	4	31	+27
5.4.	Можливість доступу викладачів і студентів до Інтернету як джерела інформації:			
	- наявність обладнаних лабораторій	+	+	-
	- наявність каналів доступу	+	+	-
6. Якісні характеристики підготовки фахівців				
6.1.	Умови забезпечення державної гарантії якості вищої освіти:			
	- виконання навчального плану за показниками: перелік навчальних дисциплін, години, форми контролю, %	100	100	-
	- підвищення кваліфікації викладачів постійного складу за останні 5 років, %	100	100	-
	- чисельність НПП, які обслуговують спеціальність, займаються удосконаленням навчально-методичного забезпечення, науковими дослідженнями, підготовкою підручників та навчальних посібників і працюють у навчальному закладі за основним місцем роботи, %	100	100	-
6.2.	Результати освітньої діяльності (рівень підготовки фахівців), не менше:			
6.2.1	Рівень знань студентів з гуманітарної та соціально-економічної підготовки:			
	- успішно виконані контрольні завдання, %	90	95,0	+5,0
	- якісно виконані контрольні завдання (на "відмінно" і "добре"), %	50	53,3	+3,3
6.2.2	Рівень знань студентів з природничо-наукової			

Голова експертної комісії, д.е.н., професор В.В. Зіновчук

	(фундаментальної) підготовки: - успішно виконані контрольні завдання, %	90	96,5	+6,5
	- якісно виконані контрольні завдання (на "відмінно" і "добре"), %	50	52,6	+2,6
6.2.3	Рівень знань студентів зі спеціальної (фахової) підготовки: - успішно виконані контрольні завдання, %	90	97,7	+7,7
	- якісно виконані контрольні завдання (на "відмінно" і "добре"), %	50	58,0	+8,0
6.3	Організація наукової роботи: - наявність у структурі навчального закладу наукових підрозділів та результатів їх діяльності	+	+	-
	- участь студентів у науковій діяльності (наукова робота на кафедрах та в лабораторіях, участь у наукових конференціях конкурсах, виставках, профільних олімпіадах тощо)	+	+	-
6.4.	Наявність органів студентського самоврядування	+	+	-

Голова експертної комісії

доктор економічних наук, професор, завідувач
кафедри маркетингу Житомирського
національного агроєкологічного університету,
заслужений діяч науки і техніки України

В.В. Зіновчук

Член експертної комісії

доктор економічних наук, професор, завідувач
кафедри маркетингу та міжнародної торгівлі
Національного університету біоресурсів і
природокористування України

Я.С. Ларіна

«З експертними висновками ознайомлений»
Ректор ДВНЗ «Херсонський державний
аграрний університет», д.с-г.н., професор

В.В. Базалій

15 червня 2016 року

Голова експертної комісії, д.е.н., професор

В.В. Зіновчук

Порівняльна таблиця
відповідності стану забезпечення ДВНЗ «Херсонський державний
аграрний університет» Ліцензійним та акредитаційним умовам надання
освітніх послуг у сфері вищої освіти
Спеціальність 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування»
(ОКР «магістр»)

№ з/п	Назва показника	Значення показників за освітньо-кваліфікаційними рівнями		
		Магістр		
		Значення нормативу	Фактичне значення	Відхилення (+/-)
1	2	3	4	5
1. Загальні вимоги				
1.1.	Концепція діяльності за заявленим напрямом (спеціальністю), погоджена з Радою міністрів АРК, обласною, Київською, Севастопольською міською державною адміністрацією	+	+	-
1.2.	Заявлений ліцензований обсяг:	-	25	-
	- денна форма навчання	-	15	-
2. Кадрове забезпечення підготовки фахівців заявленої спеціальності				
2.1.	Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин соціально-гуманітарного циклу дисциплін навчального плану спеціальності (% від кількості годин)	95	100	+ 5
	у тому числі які працюють у даному навчальному закладі за основним місцем роботи	50	100	+ 50
2.2.	Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин фундаментального циклу дисциплін навчального плану спеціальності (% від кількості годин) (за винятком військових навчальних дисциплін)	95	Не передбачено планом	
	у тому числі які працюють у даному навчальному закладі за основним місцем роботи	50		

Голова експертної комісії, д.е.н., професор В.В. Зіновчук

	з них: докторів наук або професорів (при розрахунку частки докторів наук або професорів дозволяється прирівнювати двох кандидатів наук, доцентів, які мають стаж безперервної науково-педагогічної роботи в даному навчальному закладі не менше 10 років, а також є авторами (співавторами) підручників, навчальних посібників з грифом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України або монографій, до одного доктора наук або професора)	40, але не менше ніж 1 доктор наук або професор на 25 осіб ліцензованого обсягу		
2.3.	Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин фахових дисциплін навчального плану спеціальності (% від кількості годин)	95	100	+ 5
	у тому числі які працюють у даному навчальному закладі за основним місцем роботи	50	93	+ 43
	з них: докторів наук або професорів (при розрахунку частки докторів наук або професорів дозволяється прирівнювати двох кандидатів наук, доцентів, які мають стаж безперервної науково-педагогічної роботи в даному навчальному закладі не менше 10 років, а також є авторами (співавторами) підручників, навчальних посібників з грифом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України або монографій, до одного доктора наук або професора)	40, але не менше ніж 1 доктор наук або професор на 25 осіб ліцензованого обсягу	48 (4)	+ 8
2.4.	Наявність кафедри з фундаментальної підготовки	+	+	-
2.5.	Наявність кафедри зі спеціальної (фахової) підготовки, яку очолює фахівець відповідної науково-педагогічної спеціальності:	+	+	-
	доктор наук або професор	+	+	-

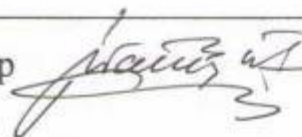
Голова експертної комісії, д.е.н., професор

V.V. Зіновчук

	кандидат наук, доцент			
3. Матеріально-технічна база				
3.1.	Забезпеченість лабораторіями, полігонами, обладнанням, устаткуванням, необхідними для виконання навчальних програм (у % від потреби)	100	100	-
3.2.	Забезпеченість студентів гуртожитком (у % від потреби)	70	100	+30
3.3.	Кількість робочих комп'ютерних місць на 100 студентів	12	16,3	+4,3
3.4.	Наявність пунктів харчування	+	+	-
3.5.	Наявність спортивного залу	+	+	-
3.6.	Наявність стадіону або спортивного майданчика	+	+	-
3.7.	Наявність медичного пункту	+	+	-
4. Навчально-методичне забезпечення				
4.1.	Наявність освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівця (у т.ч. варіативної компоненти)	+	+	-
4.2.	Наявність освітньо-професійної програми підготовки фахівця (у т.ч. варіативної компоненти)	+	+	-
4.3.	Наявність навчального плану, затвердженого в установленому порядку	+	+	-
4.4.	Наявність навчально-методичного забезпечення для кожної навчальної дисципліни навчального плану (% від потреби):			
	- навчальних і робочих навчальних програм дисциплін	100	100	-
	- планів семінарських, практичних занять, завдань для лабораторних робіт	100	100	-
	- методичних вказівок і тематик контрольних, курсових робіт (проектів)	100	100	-
4.5.	Наявність пакетів контрольних завдань для перевірки знань з дисциплін соціально-гуманітарної, фундаментальної та фахової підготовки (% від потреби)	100	100	-
4.6.	Забезпеченість програмами всіх видів практик (%)	100	100	-
4.7.	Наявність методичних вказівок щодо виконання дипломних робіт (проектів), державних екзаменів	+	+	-
4.8.	Дидактичне забезпечення самостійної роботи студентів (у т.ч. з використанням інформаційних технологій) (% від потреби)	100	100	-
4.9.	Наявність критеріїв оцінювання знань і вмінь студентів	+	+	-
5. Інформаційне забезпечення				
5.1.	Забезпеченість студентів підручниками, навчальними посібниками, що містяться у власній бібліотеці (% від потреби)	100	100	-
5.2.	Співвідношення посадкових місць у власних читальних залах до загальної чисельності студентів (% від потреби)	5	18,7	+13,7
5.3.	Забезпеченість читальних залів фаховими періодичними виданнями	8	31	+23
5.4.	Можливість доступу викладачів і студентів до Інтернету як джерела інформації:			
	- наявність обладнаних лабораторій	+	+	-
	- наявність каналів доступу	+	+	-

Голова експертної комісії, д.е.н., професор

В.В. Зіновчук

6. Якісні характеристики підготовки фахівців				
6.1.	Умови забезпечення державної гарантії якості вищої освіти: - виконання навчального плану за показниками: перелік навчальних дисциплін, години, форми контролю, %	100	100	-
	- підвищення кваліфікації викладачів постійного складу за останні 5 років, %	100	100	-
	- чисельність НПП, які обслуговують спеціальність, займаються удосконаленням навчально-методичного забезпечення, науковими дослідженнями, підготовкою підручників та навчальних посібників і працюють у навчальному закладі за основним місцем роботи, %	100	100	-
6.2.	Результати освітньої діяльності (рівень підготовки фахівців), не менше:			
6.2.1	Рівень знань студентів з гуманітарної та соціально-економічної підготовки: - успішно виконані контрольні завдання, %	90	Не передбачено планом	
	- якісно виконані контрольні завдання (на "відмінно" і "добре"), %	50		
6.2.2	Рівень знань студентів з природничо-наукової (фундаментальної) підготовки: - успішно виконані контрольні завдання, %	90		
	- якісно виконані контрольні завдання (на "відмінно" і "добре"), %	50		
6.2.3	Рівень знань студентів зі спеціальної (фахової) підготовки: - успішно виконані контрольні завдання, %	90	100,0	+10
	- якісно виконані контрольні завдання (на "відмінно" і "добре"), %	50	83,3	+33,3
6.3	Організація наукової роботи: - наявність у структурі навчального закладу наукових підрозділів та результатів їх діяльності	+	+	-
	- участь студентів у науковій діяльності (наукова робота на кафедрах та в лабораторіях, участь у наукових конференціях, конкурсах, виставках, профільних олімпіадах тощо)	+	+	-
6.4.	Наявність органів студентського самоврядування	+	+	-

Голова експертної комісії

доктор економічних наук, професор, завідувач
кафедри маркетингу Житомирського
національного агроєкологічного університету,
заслужений діяч науки і техніки України

В.В. Зіновчук**Член експертної комісії**

доктор економічних наук, професор, завідувач
кафедри маркетингу та міжнародної торгівлі
Національного університету біоресурсів і
природокористування України

Я.С. Ларіна

«З експертними висновками ознайомлений»
Ректор ДВНЗ «Херсонський державний
аграрний університет», д.с-г.н., професор

В.В. Базалій

15 червня 2016 року

Голова експертної комісії, д.е.н., професор

В.В. Зіновчук